

DISSERTATIO

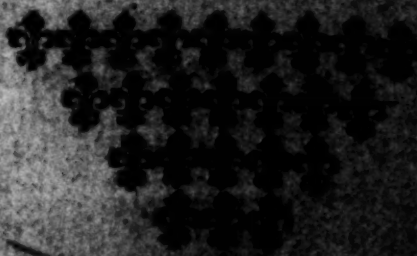
DE

4226.1.7

JUSTIFICATIONIS DOCTRINA,

Qua via plana munitur ad eorum concordiam qui hac de re variarunt.

EDITHORE
GULIELMO BRADSHAW,
Theolog. Angl.

OXONIAE
Typo GULIELMI HALL
ROB. BLAKEMORE

LECTORI S.

GRavissima, si qua alia, & inter omne
genus Theologos creberrimè agitata est
questio, De Peccatoris apud Deum Justifica-
tione. Quæ etiamsi in sacris literis præ aliis
quibusvis clarissimè definita & decisa videat-
ur, partim tamen imbecillitate ingenii hu-
mani, partim etiam fraude ac malitia Sa-
tanæ factum est, ut de re nulla per Theologiam
universam frequentius litigetur. Missa siqui-
dem rancidula illa Pontificiorum heresi de o-
perum suorum meritis & satisfactionibus pu-
tidulis, in quibus Justificationis illi suæ spem
summam saltem, si non omnem planè, collo-
cant, & pro quibus, tanquam pro Helena sua,
acerrimè dimicant: non satis inter nostros
ipsos (dicendum enim quod res est) hac in
causa per ea omnia convenit, de quibus con-
ventū nemo non piæ mentis optaverit. Quam-
vis enim nostri omnes abnegatis prorsus in hoc
negotio meritis propriis universis, Christo uno
ejusque meritis solis fide summa inniti sese
profiteantur; unde sacrosanctum illud salutis
nostræ fundamentum sartum tectum tueri, ei-
demque superstruere justissimè censentur: de
Circumstantiis tamen quibusdam levioribus
à se invicem dissentiant, variaque inter se

terant certamina. Quum enim gemina opera
(quod ab omnibus conceditur) justificationem
nostram salutemque promeritus sit Christus,
Obedientiom nimirum Patri pro nobis dupli-
cem præstando, alteram scilicet, qua Dei le-
gem, perfectissime adimplevit, alteram, qua
mortem aliaque in hac vita gravissima acer-
bissimaque perpeffus est; quarum illa activa,
hec Passiva in scholis dici amat: hinc exor-
te sunt Sententie due præcipue, quarum u-
traque viros gravissimos celeberrimosque au-
tores fautoresque suos habeat. Harum altera
est, Nos propter utramque illam Obedientiam,
& imputatam utramque justificari: altera
verò, Nos propter utramque quidem Obedi-
entiam justificari, sed passivam tantummodo
imputatam. Hisce ego. nostrorum differentiis
permotus, cum ad argumentum hoc non tan-
quam parti alterutri addictus, sed tanquam u-
triusque explorator accessissem, inter utramq;
primum anxius Hærebam, dum quamam à
parte tuto stari posset statuere, ingenii mei
modulum excedere videbatur. Noram probè,
sententiam priorem antiquiorem & orthodox-
am magis passim audire. Sed & re apud me
accuratius perpensa penitusque perspecta suo
merito ea id audire visa est. Quamvis autem
hac ratione sententia illa altera pro erronea
necessariò habenda foret, erroris tamen illi ve-
niam censebam non immerito tribuendam,
quum niti planè videretur hypothefibus qui-

busdam

busdam, parum quidem illis fortasse sanis
lidiſſe, ſed quæ à ſuperioris illius ſententiæ
patronis non probarentur modo, ſed & obnixè
propugnarentur. Si enim propter Chriſti
Obedientiam paſſivam ſolam imputatam à
peccati cujuſcunque generis ſive com-
miſi illud fuerit ſive omiſſi, reatu omni
immunus apud Deum habemur, quorſum
ad Juſtificationem imputetur ulterius activa
illa ejuſdem ipſius Obedientia? Quid enim
ad perfectiè juſti vel conſtitutionem vel eſti-
mationem requiri exigive amplius ſolet? aut
quam re alia illam ipſam Chriſti Obedienti-
am contrare dicemus; aut ad quidnam aliud
imputari, ſi modo ad Juſtificationem imputa-
ri verè & propriè dicatur? Adhuc Obedien-
tiæ utriuſque illius imputationem ejuſmodi
ſtatuerent ſolent, qui priorem tutantur ſententi-
am, qua Deus in Chriſto peccatorem aſſi-
mat, ac ſi ipſe ea omnia & ſingula peregiſſet
& perpeſſus eſſet, quæ Chriſtus utraque
illa obedientia ſua & peregit & perpeſſus eſt.
Ad quod poriſſima tanquam ad ſcopulum rur-
ſus impingunt Theologi illi celeberrimi qui ab
altera ſunt parte. Pro conſeſſo ſiquidem hoc
ſumentes, (quod tamen eſt minimè conceden-
dum) nulla alia ratione imputari dici poſſe
nobis prædictam illam utramque Chriſti obe-
dientiam, hinc nimirum concludunt aut acti-
vam non omnino imputari, aut paſſivam eam
frustra prætitam, nedum imputatam eſſe: Si

propter activam illam imputatam eo loco habentur à Deo peccatores ac si legem suam plenissime perfectissimèque observassent, quorsum jam aut pro illis Christus perpeteretur, aut perpeffiones Christi illis ad Justificationem imputarentur? Neque est certè ingenii mei nodos hosce dissolvere: qui scindi tamen absque ullo incommodo mihi posse videntur Hypotheses illas prædictas deserendo, quæ ad sententiam priorem statuminandam nullo modo (uti mihi saltem videtur) sunt necessariae. Quid enim prohibet, quominus utraque Christi Obedientia ad peccati cujusque reatum tollendum, & ad peccatorum nostrorum omnium veniam consequendam necessaria statuatur? Quid obstat, quo minus etiam ad Imputationem utriusque hoc sufficere dixerimus, quod Deus utramque eam bono nostro Obedientiam admiserit, & propter eam utramque perinde nos acceptos habeat, ac si nos ipsi eo quo par erat modo legem divinam implevissemus, aut pœnas æternas ex eadem nobis debitas apud inferos sustinuissemus? Ecquid inde absurdi aut atheologi consequetur? Subruentur proculdubio sententiæ illius alterius fundamenta præcipua, & ad concordiam via expeditior sternetur. Hoc autem quo tibi, Lector, constet melius, quæ apud me de toto hoc Justificationis Loco meditatus fueram, quam, potui distinctè Theſibus quibusdam descripsi: Eaque tibi nunc propono, non ut dogmata seu

decreta necessario credenda, sed ut animi studiosi exercitamenta veritati vel illustranda vel eruenda destinata, & ad ejusdem examen discutienda. Tu istis pensculatis siquid ante sequius sensisse te adverteris, veritati agnitæ ne graveris herbam libenter porrigere; si me parum sani quid scripsisse deprehenderis, errantem digneris in viam comiter reducere. Ita valeas æternum, veritatem in charitate sectatus.

Tuus in Christo Jesu

GUIL. BRADSHAW.

1. The first part of the book is a history of the
 2. second part is a description of the
 3. third part is a description of the
 4. fourth part is a description of the
 5. fifth part is a description of the
 6. sixth part is a description of the
 7. seventh part is a description of the
 8. eighth part is a description of the
 9. ninth part is a description of the
 10. tenth part is a description of the

There is a change in the

UNIT. BRADSHAW.

DE
JUSTIFICATIONE.
DISSERTATIO.

Cap. I.

*De vocis Significatione aliisque necessario
præcognoscendis.*

1. USTIFICARE, Ciceroni, Terentio, Cz-
sari, aliisque prioribus purioribusque
linguæ Latinæ Authoribus, vox
prorsus ignota, Theologis tamen
quibusque frequenter usurpata &
Latina satis; Significat (Notationem si spectes)
Justum Facere. Sicut *Sanctificare*, Sanctum face-
re, *Ædificare*, Ædes facere, *Mortificare*, mortu-
um facere, *Ludificare* Ludos facere, &c. aptissimèq;
respondet Hebræo vocabulo *הצדיק*, quod idem
ipsum & re & notatione designat.

2. Justus est qui à Culpa reatu immunis est.

3. Culpa est factum aliquod contra jus vel æ-
quum, quo quis alteri facit *Injuriam*; Eodemque
sensu & Peccatum dicitur.

4. *Injuria* est damnum aut malum alicui imme-
ritò illatum, quo is in persona, conditione, vel
reputa-

reputatione sua læditur, & cujus ratione ille qui intulit Pœnam meretur.

5. Pœna est quodvis genus mali Naturæ alicujus ingratum & propter Culpam debitè inflictum quo vel emendetur is qui injuriam intulit vel ei ipsi qui læsus est, damnum aliquo modo sarcitur; illa *reductio*; hæc *recompensa* dicitur, quæ maximè propriè Pœna dici & haberi solet.

6. Justus fieri, quis vulgò dicitur, duobus modis, aut *intrinsecus*, aut *forinsecus*.

7. Intrinsecus, cum quis Physica sive Ethica ratione intus in se fit Justus, ut cum infusione aliave quacunque ratione vel qualitas vel habitus Justitiæ eidem acquiritur; idque vel ex toto, vel ex parte, mediatè vel immediatè, Creatione vel generatione, activè aut passivè, exercitatione aut præceptis, prout acquiri solent Sapientia, bonæ Literæ, Sanitas, alique tū animi tum corporis habitus.

8. Hoc modo in prima Creatione dicitur Adamus *factus justus*, Eccl. 7. 28. quemadmodum ii etiam in gradu aliquo, qui verbi Prædicatione, Sacramentorū signa participatione aliisvè exercitijs religiosis vel regenerantur vel in fide & pietate in dies proficiunt.

9. Hoc sensu usitatissimè apud Theologos, Justum facere & Sanctificare pro iisdem accipiuntur, & *Sanctificare* secundum hunc modum sæpissimè (Ceteri non semper) significat Sanctum (i. Pium & Justum) Facere.

10. Qui hoc modo *justi facti* sunt, dicuntur in Scholis *Formaliter justii*, sive justii per justitiam inhaerentem.

11. Quanquam hoc modo maximè propriè dicitur quis *fieri justus*, Justificare tamen nusquam, vel rarissimè saltem, (aut apud Latinos, aut apud eos qui à Latinis hanc vocem mutuati sunt) in usu communi adhibetur ad hunc sensum exprimendum; sicut nec Hebraum illud *צדק* aut.

12. Quoties Theologi nostri absolute negant, 7° Justificare, significare *Justum* facere juxta hunc sensum eam loquendi formam accipiunt.

13. *Forinfecus* quis dicitur fieri *justus* quum forensi ratione apud alios (eos saltem qui de eadem ambigunt) justitia alicujus Dissertatione, Oratione, Argumentatione, aliisve mediis hisce analogis, declaratur, demonstratur, evincitur aut approbatur.

14. Hinc quemadmodum is qui reum aliquem Peccati alicujus peragit, *Peccatorem* ipsam facere dicitur; Quique Scelus aliquod grave impingit alicui, *Scelestum* illum, vel *monstrum hominis* facere perhibetur; ita è contrariò qui dicendo aliavò confimili ratione aliquem arguit esse à Culpa immunem, *justum* aut *probum* facere non minus usuratè dici solet, utque hi qui insontes vel accusant vel condemnant, *Justitiam* eorum ab illis eripere dicuntur, Esa. 5. 23. Ita contra qui defendunt aliquos vel à Calumniis eosdem vindicant, *Justitiam* illis tribuere, illosvè *justos* facere appositè satis dici possunt.

15. Hoc modo *justum fieri* est *justum* apud illum duntaxat apparere. Cui prius quis visus est, aut videri poterat injustus; Quod & ideo sic dicitur, quia dum Justitia alicujus later perindè est ac si non esset; adeo ut qui eam apparere facit, is quodammodo facere videatur ut sit.

16. Quamvis autem *justum faciendi* modus iste tropicus, nec æque ac ille alter nativus existat, in communi tamen loquendi consuetudine Justificare, non alio quam Sensu isto *Justum facere* Significat; Erh igitur vocis Origo utriusque Significationi favere videatur, & Priori illi potius utpotè magis nativæ; Vera tamen & genuina vocis significatio è communi magis usu petenda, quam è nuda notatione ducenda censetur; Cum (ut cuivis Grammaticastro satis notum existit)

vocum notationes quandoque pèti soleant à contrariis etiam earum rerum quæ vocibus iis significantur.

17. Vox **צדק** quæ apud Hebræos significat propriè *Leges* sive *statuta*; Verus Interpretes frequenter (Barbarè tamen) transferre solet **JUSTIFICATIONES**, ut *Psal.* 119. 4. 8. &c. Sed inde non constar, ab eo sic dici, quatenus priore illo sensu soleant illos *justos facere*, qui custodiunt eas; Sed ideo potius, quia postquam ea custodiendo justus quis jam fuerit, media Suppetunt eadem quibus probatur vel defenditur ea ipsa illius quæ est secundum legem *Justitia*: Tū enim lege quis justificatus dici solet, non quando secundum legem justum quid facit ex quo facto justus sit, sed cum pro eo quod fecerit comprobando tuendovè *Lex* ipsa eadem allegatur. *Contr. Bell. de Justif. l. 1. c. 1. §. 2.*

18. Verbi præcones *Dan.* 12. 3. dici possunt *Justificare*, non quatenus Deo cooperante instrumenta sunt, quorum ministerio homines evadunt Sancti, & quoad gradum aliquem formaliter justii; Sed quatenus eorum ope, fides illa acquiritur, qua hoc altero modo justii fiunt; Quo etiam pacto Servare, Ligare & solvere dicuntur, *1 Tim.* 4. 16. *Mat.* 18. 18. *Ioh.* 20. 23. *Rom.* 11. 14. *1 Cor.* 9. 22. *Iac.* 5. 20. *Contr. Bel. de Justif. l. 2. c. 3. §. 9.*

19. Illud *Apoc.* 22. *Qui justus est justificetur adhuc*, non enim necessariò isto modo intelligendum, *sic magis magisque formaliter justus*. Sed hoc potius, *Pergat se declarare magis magisque justum* quod est hoc altero sensu fieri justum *contr. Bell. ibid. §. 16.*

20. Illud *Ecclesiastic.* 18. 23. *Ne vereami usque ad mortem justificari græcè se ad hunc modum habet; משפטו יום דאדא דנגלודתו,*

ex quo nihil aliud necessario colligi elicivè potest; quam quod non debeat quis usque ad Mortis articulum Salutis suæ æternæ media negligere; ea scilicet quibus peccatorum veniam consequatur, & quibus ex injusto justus factus declaratur & appareat coram Deo. *Contr. Bel. ibid: l. 1. c. 1. S. 4.*

21. Qui operum ratione justus declaratur duntaxat, ex *Operibus justificari* nihilominus dicitur; non est itaque necesse, ut *operibus justificari*, Jac. 2. 24. Sit idem, quod ex formaliter justo magis justum fieri. *Contr. eundem ibid.*

22. Justificatio illa cujus mentio fit Rom. 5. 18. Condemnationi propriè dictæ directè opponitur, ac proindè five illa operibus five alio quocunque modo efficiatur, non alia ratione eo actu constituitur quis justus, quam condemnatione injustus idem constitueretur *contr. eundem l. 2. c. 5. S. 1, 2, 3.*

23. Potest quis, ut Servus justus aliquem docendo pœnamque illi debitam luendo ita eundem justificare, ut is indè inhærenter etiam justus evadat. Cum tamen ipse Justificationis actus sit tantum mæra justitiæ alicujus declaratio. *Contra eundem S. 9, 10, 11, 12, 13.*

24. Fingamus *Justificari per gratiam*, Rom: 3. 24. idem esse, quod *Justificari per justitiam infusam*, Non tamen inde sequetur, ipsam Justificationem esse eam ipsam Justitiæ infusionem; Cum *Justificari* quis per justitiam infusam merito dicatur, qui ratione illius justus duntaxat declaratur. *Cont. eund. S. 19, 20. &c.*

25. Qui abluuntur & Sanctificantur, justificati etiam dici possunt in Nomine Domini & per Spiritum Dei, 1 Cor: 6. 11. ut tamen justos tantummodo declaratos eo locutionis genere intelligatur. Non igitur sequitur eo in loco, *Justificari*

cori idem esse quod Sanctificari & ablui: *contr. eund. S. 27.*

26. Non est rationi incongruum aut à mente Apostoli alienum illud Tim 3. 5, 7. hoc modo exponere, *Salvos nos fecit per lavacrum Regenerationis ut iustificati* (i. iusti declarati) *hæredes simus* &c. Hujus ergo consecutionis necessariz vi quomodo potest concludi, aut Justificationem eo in loco eandem esse cum regeneratione, aut per Regenerationem nos iustificari? Quamquam & hoc concesso illud minimè consequitur, quandoquidem etiam per Regenerationem iustos nos declarari non ineprè dici queat. *contr. eund. S. 28.*

27. Mortificatio Vivificatio & Justificatio, non quia necessariò concurrunt (Ro. 6. 7.) propterea etiam confundi debent & rem eandem illo in loco designant, aut ut aliud quid eo loci, Justificatio ipsa significet, quam quod significare vulgarissimè soleat. *contr. eund. ibid.*

28. Est igitur verum patres Latinos verbum **JUSTIFICARE** passim usurpare pro eo quod est *justum facere*: inde tamen concludi non potest apud illos idem valere, quod *formaliter* aut *inhærenter facere justum*, nisi id aliis Argumentis evinci posset.

CAP. II.

De Justificatione ipsa in genere.

1. **JUSTIFICATIO** itaque (ut tandem ad rem ipsam accedamus) secundum vulgarissimam vocabuli istius acceptionem, est, Vindicatio alienjus in discrimine aliquo constituti à *Condemnationis merito*.

2. **CONDEMNATIO** est cum quis quacunque

quacunque ratione reus Culpæ asseritur; ac proinde poena dignus iudicatur.

3. Reus Culpæ quis asseritur Accusatione, Criminatione, Denuntiatione, Suggestione, Suspitione, aliave quacunque culpæ delatione; sententiæque contra eundem prolatione; Quæ omnia & singula in Dissertatione ista pro Condemnatione habebuntur, utpotè contra quæ singula, æquo Marte pugnare soleat Justificatio; eisque aut tollendis aut saltem enervandis vim suam omnem adhibere.

4. Justificatio itaque propriè dicta Condemnationi (ita generaliter secundum communem loquendi consuetudinem acceptæ) ex diametro opponitur.

5. Huic ut apud Hebræos *קצוץ* secundum ejus etymon significat (ut supra diximus) *justum facere*, aut si ita loqui liceret *justare*, prout *probare* notione non absimili dicitur; Ita illius contrarium *קצוץ* scilicet, quod est *condemnare* si illius etymon attendatur significat *malum impium*, aut *injustum facere*, aut si id usus permetteret *injustare*, hoc est *improbare* à qua voce etiam usus communis haud abhorreret. Quemadmodum igitur Condemnatio malum aliquem aut injustum non facit injustitiam in reum infundendo vel efficaciter inducendo; Ita nec Justificatio justum facit; Sed eodem prorsus modo, Justificatio facit Justum quo Condemnatio injustum.

6. Vindicatio à merito Condemnationis fit Apologia, Defensione, Patrocinio, Purgatione aliisque similibus modis; Unde hæc omnia apud Latinos, secundum communem Sermonis usum, rem omnino eandem cum Justificatione solent notare.

7. In Justificatione quavis concurrunt hi quatuor (etiamsi non sunt semper totidem personæ invicem

16 BRADSHAW, de
invicem distincti) Actor, Reus, Advocatus
Index.

8. Actor is est, qui ab aliquo offensus vel offensi partes agens accusat, desert, criminatur, denuntiat aliave quacunque ratione Justitiam cujusquam in dubium vocat.

9. Si desit Actor supervacua est Justificatio quævis; Imo ubi actor nullus apparuerit, qui justificare quempiam conatus fuerit, eundem tacite condemnare non immerito videatur.

12. Justitiam cujusquam, simpliciter declarare, narrare, aut demonstrare est eundem Laudare, & prædicare, non Justificare. Verbi gratia. Si Patrens qui filii sui indolem probosque mores dicendo apud illum ornaverit, qui nihil de eo vel boni noverit, vel mali suspicatus fuerit; filium suum hunc *Laudasse* non autem justificasse dicere solemus.

11. Proinde, si nec Adamus nunquam lapsus fuisset, nec existeret qui ipsum reum agere aut posset aut vellet, rebus sic stantibus suo merito laudari, jusque declarari potuisset, Nemo verò eam laudationem & Justificationem nuncupasset.

12. Huic etiam Deus & Sapiencia justificari dicuntur, non cum encomio aliquo exornantur, sed tum demum cum Justitia operum & præceptorum eisdem asseritur, & à vituperio justè vindicantur contra impiorum Criminationes, Objectiones, calumnias, aut tacitas etiam in contrarium Cogitationes. *Luk. 7. 35. Matth. 11. 19. Rom. 3. 3, 14.*

13. Reus est qui ab Actore accusatur, aliavè quacunque prius dicta ratione culpæ reatui affinis arguitur, sive meritò id sive immeritò fiat.

14. Advocatus est qui Reum ab Actoris accusatione, &c. disceptando vindicat; Qui idem Patronus, & Orator dici potest & solet.

15. Judex est qui inter Actorem & Advocatum

cum litem terminat, & Sententiam fert pro Reo.

16. In eodem justificationis actu sæpe numero Actoris, Rei, & Judicis; frequentius adhuc Rei & Advocati; quandoque etiam (quod in foro conscientiz contingit) Cunctorum simul partes unus quispiam idemque agit.

17. Quanquam in justificationis negotio tot necessario aguntur partes, ista tamen justificatio, propriè & primariò Actio est advocati sive Patroni.

18. Judex nihilominus Sententiam pro Reo ferendo, aut eundem à Condemnatione absolvendo etiam Justificare dicitur ob summam actionis ipsius cum Advocati actione affinitatem & & conspirationem; Judex enim in justificationis negotio stat à parte Advocati pro Reo contra Actorem, & proinde etiamsi non adeò propriè aut primariò, verè tamen meritoque etiam justificare dicitur.

19. Finis Justificationis immediatus & proximus est eatenus a Reo Culpæ notam amovere, ut quantum fieri potest Solutus sit à Pœna sive Criminatione; *Quantum in qui justificat, alios ab hoc fines sibi possit proponere.*

20. Reum declarare, non pœnam tantummodo nullam, sed præmium etiam aliquod commeruisse est amplius quiddam quam justificare; Sufficit enim ad plenam perfectamque Justificationem. Si quis ostendat, aut Pœnam Reum non mereri, aut injuste culpari; *Premium verò mereri, magis quiddam est quam Pœnam non mereri.* Neque tamen inde sequitur Justificatum per suam illam qua justificatur Justitiam, non præmium etiam aliquod aliquando mereri.

21. Materia justificationis est Justitia, innocentia sive immanitas à Culpæ reatu non quæ actu Justificationis producat sed quæ aliquo modo præexistat. Justificatio enim non novam aliquam quæ prius non existerat Justitiam in Justificati

stificati persona procreat, sed eam quæ jam est, vel esse saltem censetur fingiturve disceptando palam facit. Neque enim Justificationis ratione justus est Reus; sed Justificatione Justificatur.

22. Forma Justificationis est specialis aliquis modus (quicumque demum ille fuerit) vel advocandi, vel patrocinandi, vel Judicandi.

Cap. 3.

De Justificationis Gradibus.

1. **I**N Justificatione Considerandum veniunt *Gradus & Species.*

2. Gradus diversi sunt, respectu materiæ, vel Formæ, vel etiam respectu aliarum circumstantiarum quæ illos comitantur.

3. Materiæ respectu, primò Justificatio est *completa & incompleta.*

4. *Completa* cum Reus plene purgatur immunitive asseritur ab illa culpa de qua contenditur.

5. *Incompleta*, cum ex parte tantum, ut cum culpa circumstantiis quibusdam attenuatur.

6. Gradus iste, *Excusatio* sæpius dicitur, cui contrariatur *Cavillatio* quæ cum est cum quod verè factum est, arroditur, & in vitium quodammodo (licet non absolute) vertitur.

7. Huc potest revocari Justificatio illa, quæ à Theologis quibusdam comparativa dicitur, cum Reus non simpliciter justus esse asseritur, sed comparative tantum respectu aliorum qui sunt magis Culpabiles: ut enim minora lumina majoribus juxta oppositis obscurantur & quasi extinguuntur, ita qui minus peccaverunt cum eis collati qui atrociora perpetraverunt, insti quodammodo dici possunt: Hoc modo Samaritam Jerusalem dicitur justificare Ezech. 16. 51.

8. Porro Justificatio respectu materiz est *Universalis* vel *Particularis*.

9. Universalis cum Reus universaliter & omnimodò justus esse asseritur Ro. 8. 33. Particularis verò cum tantum respectu hujus vel illius Cause particularis *Psal.* 7. 3, 4, 5. *Luk.* 23. 14, 15.

10. A Theologis nostris modus ille *Justificatio Persona*: Iste Cause dici solet: Quum tamen si propriè loqui velimus utroque modo Persona ipsa justificetur, & illo quidem absolute isto respectivè tantum. Medium siquidem ipsum quo justificatur persona, est *Causa Justitia*. Sola etenim causa justa, reum ipsum efficit justum, idque pro sui scilicet modo & mensura, quatenus causa nimirum ipsa justa ac æqua censetur.

11. Justificatio Particularis competere potest injustissimo cuivis, etiam Diabolo ipsi. Nemo enim iniquus adeo aut injustus dari potest, quin falsò accusari & iniquè culpari, & consequenter etiam eatenus meritò justificari possit.

12. *Respectu forma* Justificatio primò aut fit per *assertionem* solam, aut per *Demonstrationem* etiam.

13. *Per assertionem* solam agitur, ubi Reus justus esse vel nudè pronuntiatur vel asseveratione etiam an rjuramento annexo; Unde justificationis hujusmodi vis in mera Advocati fide posita est omnis; Ibi que valet tantummodo ubi fides illius exceptione omni major existit; alioqui nihili est, utcunque justificationis nomine insigniatur.

14. *Per Demonstrationem* fit justificatio, quando aliis quibusvis argumentis, vel verisimilibus eis, vel etiam solidis clarisque, quibus sine pervicaciæ nota contradici nequeat evincitur Rei Justitia: Unde Actor vel malitiæ vel erroris convincitur.

15. Advocatus quantumlibet infamis & sublesta fide hoc tamen modo verè pleneque Justificare potest.

16. Porro Justificatio respectu *Formæ* fit aut specie reus tantum, aut etiam secundum rei ipsius veritatem.

17. *Specie tenus tantum*, cum sophisticis rationibus, *Æquivocationibus* Paralogismis aliisque ejusmodi imposturis defenditur Reus, *Prov.* 17.

15. & 24. 24. *Esa.* 5. 20, 23.

18. Nihil valet iste modus nisi apud eos qui facile decipi ac deludi possint; eamque solam ob causam Justificatio appellatur, quia apud ejusmodi, Effectus eisdem, quos Justificatio vera solet producere donec saltem fraus fucusque apparuerit.

19. Justificatio *secundum veritatem* fit, cum quicquid in hoc negotio actum fuerit, absque furo omni & fallacia, verè & sincere geritur.

20. Præterea Justificatio respectu *aliarum etiam Circumstantiarum* aut *efficax* est, aut *inefficax*.

21. *Efficax* est, ubi Advocatus ab Insenso seu Auctore, id obtinet ut *Reconciliatio* admitatur.

22. **RECONCILIATIO** est personæ Offensæ Pacificatio; ex qua cessat hostilitas, Reoque in pristinam gratiam reditus pater.

23. Justificatio itaque, si res rectè intelligitur, non est propriè Reconciliationis pars ulla, cum gradus tantummodo cujusdam Justificationis effectus existat Reconciliatio ipsa, & is ejusmodi, qui à Justificatione vera aliqua, immo à qualibet, cujuscumque generis justificatione separari possit.

24. Potest is qui Offensus est ante Justificationem peractam, Reo tamen favere ejusdemque misereri, Justificationisque media & adminicula (si quæ existunt) promovere, quæ tamen Offensi affectio, sive in Reum propensio, nec Reconciliatio,

conciliatio, nec Reconciliationis effectus in hoc casu dici potest.

25. Reconciliationis duo sunt gradus Reputatio, & Absolutio.

26. *Reputatio* est qua Offensus (contra quam prius habebat) Reum jam æstimat justum & immerito accusatum.

27. *Absolutio* est qua Offensus Reum quantum in se est, à Pœna liberat.

28. Uterque ille Reconciliationis gradus cum sit medium etiam per quod Reus modo quodam justus esse declaratur, Justificatio per Metonymiam non inepte dici potest, quo etiam nomine à Theologis frequentissime insignitur.

29. Si sumatur Justificatio pro Actione Partis offensæ, qua Reum justum æstimat & à Pœna absolvit; Si & Reconciliationis insuper accipiatur pro illa ipsa Offensi inclinatione & in Reum propensione, qua ante Justificationis actum eidem bene vult, quamque etiam Justificationis actu testatur & exprimit; Ipsa justificatio merito, Reconciliationis pars dici potest. Et in sensu aliquo istiusmodi voces hæc accipere videntur Theologi illi doctissimi, qui Justificationem faciunt parrem Reconciliationis.

30. Justificatio inefficax est ubi aut per Advocationis sive defensionis defectum, aut per Offensi vel inscitiam vel obstinationem inflexibilem Reus aut pro justo non habetur, aut saltem à pœna non absolvitur.

31. Justificatio potest esse plena perspicua, demonstrativa omnibus suis numeris absoluta, ut tamen præ nimia illius qui offensus est pertinacia sive injustitia Reus nequitiam absolvatur. Porro Sophistica & injusta esse potest, cum tamen Reus per Offensi sive inscitiam sive facilitatem & absolvi & pro justo haberi possit.

32. Si is qui læsus & Offensus est Sapiens sit

tis justusque sit, Sed & Justificatio ipsa plena
justaque extiterit, Justificationem eam Recon-
ciliatio necessario consequetur.

C A P. IV.

*De Justificatione illius qui in se inha-
renter Justus est.*

HActenus de Justificationis Gradib. Speci-
cies sequuntur.

2. Justificatio est vel Ejus qui in se in-
hærenter est Justus, vel qui in se talis non est.

3. *In se inhærenter justus est*, quem probari
non potest Peccasse culpamvè ullam commi-
sisse.

4. Talis dicitur habitualiter, formaliter aut
ex propriis operibus justus, aut etiam inhærenti
justitia præditus.

5. Justificatio in se inhærenter justi est, qua
directè contenditur Rectum non commisisse cul-
pam de qua quæritur.

6. Qui hoc modo justificatur ex operibus
suis meritisve propriis justificatur, qui enim pro-
pter opera sua justus declaratur, ex merito suo
justificatione dignus censerur.

7. Etiam hoc modo justificare, non est in-
fundendo, creando vel ingenerando justitiam ju-
stum facere, sed eam quæ prius existit manife-
stando, Aliud itaque est justificari sive justum
fieri per justitiam inhærentem, aliud verò per
infusionem, creationem, vel generationem justit-
iæ inhærentis.

8. Ex hoc itaque concesso, Nullam aliam da-
ri posse justificationis speciem præter eam quæ
fit per justitiam inhærentem vel opera inde pro-
fluantia; Non sequitur tamen justificationem esse
eam

nam ipsam actionem, qua quis inherenter aut habitualiter fit justus.

9. Justificatio hæc, si modo sit particularis, duplici modo solet peragi, vel cum id de quo quæritur factum negatur, vel cum (si factum negari non potest) jure factum contenditur, unde duplex quæstio hic solet agitari, altera *de facto*, altera *de jure*.

10. In uno eodemque justificationis actu concurrir quandoque modus uterque: sæpè enim contingit, ut quid factum negatur, quod jure tamen fuisse factum si factum esset evincitur.

11. Hoc modo justificari possunt universaliter Deus Solus & Sancti Angeli, quia hi soli sunt immunes ab omni in universum labe peccati, Particulariter autem Homines etiam qui sunt Scelestissimi.

C A P. 5.

De Justificatione illius qui in se inherenter non est Justus.

1. **J**ustificatio Ejus qui in se inherenter non est justus sequitur.

2. Qui in se inherenter justus non est (si justificandus sit) per **IMPUTATIONEM** justum cum fieri necesse est, Unde justus *imputatione* dicitur.

3. **IMPUTATIO** est rei unius pro altera acceptio.

4. **JUSTUS** *Imputatione* est, qui cum in se sit reus Culpæ alicujus, justus tamen reputatur propter aliud aliquid quod admittitur aut acceptatur loco illius justitiæ quæ eidem inesse & inherere debuerat.

5. Res ita accepta dicitur, *Justitia imputata*.

6. *Justitia hæc imputata, etiam si per se considerata, non sit Justitia propriè dicta, respectu tamen culpæ commissæ, cum justum æquumq; sit, ob eam causam Justitiæ titulo non immerito insignitur.*

7. *Justitia hujusmodi, modo plena sit & par Culpæ commissæ, à Reo Poenæ meritum amovet, omnemque ad eam Obligationem extinguit.*

8. *Justificatio igitur Rei non inhaerenter justus est, cum Culpa ipsa de qua is accusatur commissæ agnoscitur, sed aliud aliquid pro eo obtenditur, quo à Condemnationis merito vindicetur. Nec rationem quisquam aliam potest excogitare quo Reus istiusmodi justificetur.*

9. *Ubi Culpa de qua agitur aut omnino commissæ non est, aut commissæ agnoscitur, ibi ista justificandi ratio, aut nullum prorsus aut non proprium locum habet, Ista enim tum demum proprie obtinet, ubi illa altera deficit, Unde illa prima hæc secunda Justificatio dici potest.*

10. *Condemnationis merito remoto ipsa culpa quodammodo extinguitur, perinde ac si nunquam commissæ fuisset.*

CAP. 6.

De Satisfactione in genere.

1. **Q**uod tollit Condemnationis meritum, Obligationemque ad Penam extinguit Satisfactio dicitur.

2. *Ipsa Culpæ agnitio sive confessio, ad Remm justificandū nihil quicquam valet nisi etiam Satisfactio simul præstita demonstretur.*

3. *Satisfactio propriè dicta est cum damnum ex Culpa vel peccato alicui illatum plene compensatur.*

4. Sicut æquum est ut nemo lædatur vel injuria
 sciatur; ita ubi quis læsus injuriæ affectus
 fuerit; non minus æquum censeri debet, ut dam-
 num quantum fieri potest, plene compensetur.

5. Plena Compensatio est, ubi is qui est Læsus,
 vel qui Læsi locum tenet, tanti inde compos sit
 boni, quanti fuisset si Reus non omnino deli-
 quisset.

6. Tali facta Compensatione, æquitatis sive Ju-
 stitiæ defectus is qui è culpa commissa oriebatur,
 suppletur idque secundum justitiæ regulam; cum
 enim damnum vel nocumentum illatum defectus
 justitiæ mensura sit; Necessè est, ut illud quod dam-
 num tollit justitiæ etiam defectum rollet, quo sublato
 pari loco Reus habetur ac si minime deliquisset.

7. Talis proinde *satisfactio* instar veræ justitiæ
 haberi potest, & pro Justitiæ illius complemen-
 to admitti, quæ per Culpam absuit, unde Reus
 qui hanc præstiterit suo merito à Condemnatione
 immunis redditur; & perinde justus habetur ac si
 neutiquam peccasset.

8. Istiusmodi Compensatio fieri nequit per
 quidquam quod ex jure & æquo fieri debuerat,
 etiam si Reus minime deliquisset; Sed per illud
 duntaxat, quod per se consideratum & sine rela-
 tione ad Culpam habita, amplius aliquid quam
 justum est; Culpæ vero commissæ respectu æquum
 tantum & justum; Quod enim per se simpliciter
 æquum & justum est, ex Obligatione ejusmodi
 debitum, ut non solvisse sit injustum, non potest
 pro Culpa commissa vere satisfacere, eatenus sal-
 tem, ut Reus inde justificari vere possit; cum ni-
 mirum ex debiti unius solutione pro debito alte-
 ro satisfieri nequeat.

9. Is qui Læsus est Satisfactionis loco aliquid ad-
 mittere potest aliquando, quod nec plenè, nec
 ullatenus damnum compenset; Ita læsus satis-
 factio acceptam habet aut nudam facti confessio-

dem, aut melioris deinceps frugis promissionem, aut levem aliquam & nullius pretii Ceremoniam; Quæ utcumque Satisfactiones dici soleant, ejusmodi tamen non sunt, quales esse debent quæ verè & propriè justificant.

10. Si igitur Culpæ commissæ ea fuerit natura, ut damnum inde ortum nulla ratione compensari queat, tum Reus nullo modo justificari potest.

11. Satisfactio etiam vi extorta aliquando justificat; Satis enim est ad Rei justificationem si compensetur id damni quod læsus sustinuit, sive illud sponte sive invito fiat; Immo plerumque Satisfactio omnis coacta potius est quam voluntaria.

12. Omnis vera Satisfactio, Poenæ naturam induit, & pro pœna haberi solet.

C A P. 7.

De satisfactione in Specie.

1. **S**atisfieri solet vel agendo vel patiendo, vel utroque conjunctim.

2. Agendo quoties compensatio fit per executionem Officii, muneris, servitii aut operis alienius, quod læso quoquo modo utile sit.

3. Actiones istiusmodi Satisfactionis ergo præstitæ, Poenæ rationem aliquam habere censentur.

4. Satisfit patiendo quoties quis pro peccato Poenam propriè dictam subit.

5. Ad Justificationem *Patendo* satisfecit is solus qui Poenæ tantum sustinuit, quantum Culpa admissa ex ordine Justitiæ meretur; Ita ut sine crudelitatis & injuriæ notæ actori meritò inurenda, ad amplius aliquid sustinendum cogi non possit.

6. Ut

6. Ut patiendo satisfiat tum plerumque exigitur ubi culpa est ejusmodi ut per actionem aliquam compensatio fieri nequeat.

7. Ex odio fit ac vindicta, quando ut patiendo potius quam agendo satisfiat exigitur, ubi agendo haberi potest justa compensatio.

8. Quandoque ad justam compensationem, & actio & Passio utraque requiritur, velut cum Dominus servum nequam ob damnum acceptum, & Pistrinum dat ad molendum, & flagris etiam praeterea corripit; vel uti Princeps Proditorem ad tempus facit duram servire servitutem, deinde etiam capite privat.

9. Ubi utraque sic concurrit, ibi justitiae loco utraque haberi, Reoque pro Justitia utraque imputari non incongrue dici potest.

10. Satisfactio porro fieri potest, vel per Reum ipsum vel per alium in ipsius gratiam, vel conjunctim per utrosque.

11. Si reus ipse in propria satisfecerit persona non minus ex suis operibus vel meritis justificari dicitur, quam is qui est simpliciter justus.

12. Reus in propria persona aliquo modo satisfecisse is dicatur, in quem actor vel aequae vel magis etiam peccavit.

13. Per alium Satisfit, quoties id quod alius ille vel egerit vel perpessus fuerit, pro eo merito admittitur, quod Reus ipse vel agere, vel perpeti debuerat.

14. Fieri potest hoc agendo sive perpetiendo, aut eadem specie, cum eis quae reus ipse agere perpetivè debuisset, aut ea quae diversi sunt generis, sed meriti paris. Verbi gratia; Sufficit ut fidejussor debitoris nomine locovè vel summam Pecuniae debitam persolvat, vel quid aliud quod ejusdem Valoris & Pretii sit, modo Creditor illud admittere velit.

15. Ea nonnunquam ab alio pro Reo præstita satisfaciunt, quæ si à Reo ipso fuissent Satisfactionis loco præstita non omnino Satisfacerent, immo etiam Culpam Culpe novam pristinae quandoque adderent, Cum id quod in uno pro muneris, conditionis, Vocationis, Personæ, aut Sexus ratione, laude dignum & meritorium haberi potest in altero illicitum immo turpe etiâ aliquando effluat. Exempli gratia, Fidejussor Cælebs & Divus, pro Reo jam Coniuge Satisfacere potest; in uxorem filiam læsi sine dote ducendo, quod à reo ipso absq; flagitio fieri non potuit.

16. Nonnulla similiter à Reo præstita etiam satis licita & honesta ad satisfaciendum nihil valent, quæ ab alio tamen pro eodem præstita abundè satisfacerent. Sed & nonnulla aliquando à Reo præstita etiam plus quam satisfaciunt, quæ ab alio aliquo fortassis præstita, vix aut parum satisfacerent.

17. Non est itaque necesse ut Reus hoc modo *justus factus*; ea ipsa in propria persona præstita ille censeatur aut reputetur, quæ in ipsius gratiam beneficiumq; per satisfactionis modum admittuntur; sed ad imputationem justam sufficit, ut id quod satisfaciendi gratia, ab alio est præstitum tanquam operibus & perpeccionibus à reo ipso præstari ac sustineri debitis dignitate & merito æquale censeatur, & à læso pro iisdem admittatur.

18. Satisfactio ab alio pro Reo præstita eo magis justificat quo Reus ad satisfaciendum per minus potest.

19. Eadem planè sunt Justificari ex Satisfactione, meritis, aut iustitia alienis; Nihil enim ad Justificationem Satisfacit, quod non meretur nihil vero meretur nisi quod aliqua ratione justum dicitur,

20. Hoc modo justificari non ex propriis Operibus, meritis, aut iustitia justificari, sed ex alienis : Quo usque itaque quis justificator satisfactione aliqua, eo usque fit iustus, iustitia aliena.

21. Tali verò modo fieri iustum est specialiter ratione fieri iustum per Imputationem.

22. Specialis hæc imputatio, est meriti alieni loco ejus admissio quod in ipso Reo inesse debet.

23. Ut merita illius qui pro altero satisfacit imputantur Reo ipsi, ita culpa pariter à Reo Commissa satisfaciendi imputatur ; Prout Fidejussor, qui ad res alienum solvendum tenetur, pro Debitore ipso reputatur. Hinc eodem prorsus modo Reus dicitur iustus, quo ille qui pro Reo satisfactionem suscipit est iniustus.

24. Qui itaque tenent Neminem dici posse ullo modo iustum per alterius Justitiam, teneant etiam necesse est, Neminem posse pro alio Satisfacere, Quæ sententia si cum circumstantiis suis omnibus penitus consideretur Christianismi totius fundamentum subvertere non obscure deprehendetur.

C A P. 8.

De Remissione Culpe.

I. **F**RUCTUS Specialis justificationis illius (in effe-
 cax fit) quæ per satisfactionem acqui-
 ritur, est Culpa quædam Remissio five
 Condonatio.

2. *Culpa Remissio* est Rei à Poena promerita absolutio aliquo modo gratuita.

3. Si nullo modo gratuita sit, *Remissio* five *Condonatio* dici non potest.

4. Ea *Condonatio* qua absolvi dicitur Reus à *Culpa*, non autem à Poena, æquè ridicula est ac *Debiti* alicujus dimissio, sine per solutionis dimissione.

5. Potest quis satis abundè facere pro *Culpa* ut tamen non absolvatur à poena, & contra absolvi potest quis à Poena promerita, absque ulla prorsus *Satisfactione* prius habita.

6. *Culpa* igitur remissio accuratè considerata, neque totum, neque pars justificationis existit, sed contingens tantum est justificationis effectus.

7. *Remissio Culpa* est vel plenaria vel Partialis.

8. Plenaria ubi omnes Poenæ gradus remittuntur.

9. Tum remittuntur omnes Poenæ gradus, cum omnibus circumstantiis positis & consideratis, rei status five conditio nihilo deterior existit quam fuisset si culpam eam nunquam commisisset, si quo enim gradu vel minimo per actorem Judicève deterior fuerit, five damni five poenæ respectu; quam ante culpam admissam fuerat, *Remissio* plena dici non potest.

10. Ejus *Conditio* deterior dici nullo modo potest, etiamsi sub poenæ damniève gradu aliquo maneat; à quo, si non peccasset liber fuisset: Si modo poenæ damniève illud, bono aliquo eidem planè æquipollenti aliunde compensetur.

11. Bonum æquipollens dici potest, vel ratione amplioris certitudinis, etiamsi in se minus sit vel ratione majori amplitudinis, etiamsi non præsens sed futurum sit.

12. Remissio Culpæ partialis est quando iste vel ille poenæ gradus tantum remittitur, ut cum is qui mori meritus est, à morte quidem liberatur sed aut Carcere detinetur aut in Pristinum Fortunæ, Officii dignitatisvè locum non restituitur.

13. Porro Culpæ Remissio, est vel prorsus gratuita vel promerita etiam.

14. Prorsus gratuita, cum sine ulla omnino Satisfactione remittitur poena commerita.

15. Cui Poena sic remittitur is justificari non dicitur.

16. Peccata quædam adeo sunt flagitiosa & nefanda, Actoremque in tantum lædunt, ut sine summa sui ipsius injuria, & justitiæ etiam ipsi indignitate aliqua illata, gratuito prorsus condonari non possunt.

17. Remissio etiam Promerita est cum loco poenæ promeritæ, Satisfactio ejusdem saltem meriti exhibetur.

18. Si Satisfactio præstita sit ex sua natura eque mala & ingrata, ac poena ipsa quam aliqui subire tenentur Reus, aut si ejusmodi ut Reo ipsi, pari loco sit hanc an illam sustinet, ad talem præcisè Satisfactionem præstandam Reum urgere non est Condonare.

19. Si lege aliqua cautum fuerit, ut Reus pro arbitrio suo vel poenam certam aliquam sustineat, vel Satisfactionem Specialem aliquam exhibeat; Qui Satisfactione ea admissa reum propterea poena absolverit, non dicitur culpam remisisse.

20. Ubicunque Satisfactio præstanda, utcumque plena ex natura sua, minus malum fuerit quam specialis poena culpæ debita; ubi etiam pro libero suo arbitrio alterutrum admittere potuerit Actor vel Judex, (ut verbi gratia, si pro servitute dura vel poena aliqua turpi & ignominiosa, admissa fuerit Satisfactio per pecuniam vel aliam quam-

QUANCUNQUE rationem, Reo haud perinde ingr
tam, ibi satisfactione istiusmodi potius admissa,
liquo modo & gradu condonare censebitur.

21. Qui in propria persona satisfacere cogitur
ei minus Condonatur, quam cui per alium satisfac
cere permittitur.

22. Qui à Sponsore sive fidejussore satisfactionem
vel poenam exigit, dimisso gratiosè reo, præfer
tim cum à reo ipso exigere possit si vellet, Reo
condonasse vel remisisse verè dicatur.

23. Quando Reus pro seipso Satisfacere non
valet, nèque alius quis aut valet aut vult, nisi quod
Actori charissimus & conjunctissimus exstiterit.
Quando etiam culpa commissa adeo est nefaria
ut pro ea nihil nisi summum supplicium satisfacere
queat, Nec sine læsione Justitiæ absolutè con
donari possit; Quando denique pro libitu sum
moque suo jure Actor potest vel Reum ipsum pu
nire; vel admitttere ab illo altero satisfactionem
His certè positis si dimisso Reo, alterius illius sa
tisfactionem admisit, æque gratiosè (Reum
quod attinet) condonare dicatur ac si prorsus gra
tuitè condonasset.

24. Ubi plures sunt æqualiter Rei, & sine omni
ratione ullius ex eorum parte majoris meriti, ex
mera Actoris aut Judicis gratia, pro eorum ali
quibus admittitur dicta satisfactio; eorundem reli
quis in propria persona punitis, ibi gratuitè con
donare Actor Judex vè dicitur, etiamsi non sine sa
tisfactione condonet.

Cap. 9.

De Justificatione Hominis in foro Divino.

HActenus de Justificatione in Genere
nunc de *Hominis Justificatione* in specie
differendum est.

1. Justificatio Hominis est, in *Foro* vel *Divino*
vel *Humano*.

2. *Forum Divinum* est ubi Deus ipse Judicia
Partes agit, & Judicium fert secundum leges à se
Latas.

3. Essetale *Forum* est extra omnem controver-
siam inter omnes Christi nomen profitentes po-
situm.

4. *Forum Divinum* est vel internum vel ex-
ternum.

5. *Internum* est in hac vita vel apud Deum ip-
sum vel extra eum intra Hominem tamen, in ip-
sa ipsius scilicet hominis conscientia; In ea, enim
etiam durante hac vita, Deus Thronum Justitiæ
solet erigere, ibique tum Actoris tum Judicis par-
tes agere, vel condemnando vel absolvendo; Un-
de etiam *Forum Conscientiæ* dicitur.

6. *Forum Divinum* externum est quo Deus
post hanc vitam etiam extra hominem immediate
exercet judicium idque vel *Particulare* vel *Uni-
versale*.

7. *Particulare* exercetur in Personam unam-
quamque *Particularem* statim à decessu ex hac
vita.

8. *Universale* est quod ad diem ultimum ex-
ercebitur, in quo carnem universam in conspectu
omnium secundum id quod perpetravit in hac vita

sive bonum id fuerit, sive malum Deus est
judicaturus.

10. Justificatio Hominis in Foro divino est
qua Homo contra quemvis actorem sive accusa-
torem in causa sua justus evincitur esse, Deo
ipso giudice & pro reo sententiam ferente.

11. Deus cum sit infinite verax Sciens &
justus nec falli potest, nec fallere novit. Necessse
est itaque ut secundum veram causæ ipsius justitiam
justè judicet; Quandoquidem ipse & in-
justificationem & justæ condemnationem ex æquo se
utramque abominari testetur, Prov: 17.15. Esa.
5. 23.

12. Causæ quæ aguntur in utroque Foro
divino, sunt, quæ Deum ipsum attingunt & ipsius
voluntatem quoquo modo revelant.

13. Justitia Causæ in Foro divino actæ: est
ejus conformitas cum voluntate Dei revelata &
præcepta; injustitia huic contraria.

CAP. 10.

De Justificatione Universali.

1. Justificatio Hominis in Foro Divino causæ
respectu, est *Universalis* aut *Particula-*
ris.

2. Universalis qua quis, non ab hujus vel illi-
us, sed ab omnis in universoni adversus Deum
Peccati reatu, & per consequens à *maledictione*
divina, immunis asseritur.

3. Eadem itaque prorsus est Quæstio, Quo-
modo homo in universoni, sive absolutè justifi-
cetur, & quonam modo à *maledictione divina*
vindictetur.

4. *Maledictio divina* est Peccati in Deum
Reo Poena ex justitia divina debita.

5. Peccati in Deum Reus est, qui Legis Di-
vinæ

JUSTIFICATIONE.

vine quacunq[ue] ratione transgressor existerit. Quamdiu nulla Deo Peccati in ipsum admissi compensatio facta fuerit; Unde maledictioq[ue] divina dicitur etiam Legis Maledictio.

6. LEX DEI, hominibus serio admodum Observanda proponitur; ita ut omnes ad omnimodam ejus Observationem pro summo jure suo Deus firmitimè adstringat vel devinci-
at.

7. Deo Legislatore adeo ad unum usque omnes Devincti sumus, ut etiamsi Legem Divinam summa cum observantia, totam exactissimè implevissemus, nihil tamen amplius præstitisse deprehendemur, quam quod summa Officii & Debiti nostri ratio ipsa postulare.

8. Lex Dei naturæ humanæ integræ convenientissima est & maximè consentanea, ejusdemque observatio, etiamsi per Naturam nostram miserrimè turpissimeque depravatam jam secus sit, in se & possibilis & facilis; Et quæ non astor-
riæ tantum Divinæ, sed & Hominibus ipsis eandem observantibus, quam maximè conducatur.

9. Legis transgressor habetur, non solum qui quod Lege prohibetur perpetraverit, verum etiam qui omnino quicquam quod in ea præcipitur omiserit, vel qui alio modo seu fine quam quo lege cautum est idem perfunctoriè præstiterit.

10. Unaquæque legis particula ita æquitati consentanea est, ut qui vel minimum ejus iota fuerit transgressus is merito in Conspectu Dei Judicis justissimi injustus habeatur.

11. Infinita Dei majestas & Gloria transgressionē Legis etiam minima læditur.

12. Quisquis vel unci duntaxat mandati divini transgressionis reatu tenetur, is ex justī Dei judicio, maledictioni Divinæ obnoxius habetur.

12. Pæna ex justitia Divina, peccati in De-
um

um Reo debita; præter omnimodas hujus vite
miserias & Calamitates, mortemque Corpoream;
est etiam vite æternæ beatæque privatio, cum æ-
terno igne gehennali cruciatus; aut analogum istis
quidpiam.

14. Læsa Majestatis tanta, cujusque adeo est
in homines absoluta potestas, istiusmodi poena æ-
quissima est, & justitiæ astoriæque Divinæ quam
maxime consentanea.

15. Immunis ab omni peccati reatu habetur,
vel qui legem nulla ratione transgressus fuerit,
vel qui pro admittis à se transgressionibus abundè sa-
tisfecerit.

16. Oritur hinc Justificationis duplex eti-
am coram Deo ratio, quæ apud eum utraque æ-
que valeat, altera qua Legis transgressio omnis
verè negatur, Ro. 2. 13. Altera ubi negari non
potest legis transgressio, qua plena & vera Satis-
factio in judicio præstita probatur.

17. Prior illa justificationis ratio dicetur Ju-
stificatio per legem, per justitiam nostram, per
opera, propter merita nostra.

18. Oritur hinc Quæstio; utrum priore illa
ratione justificetur mortalium quisquam in Foro
Divino.

CAP. XI.

*Mortales omnes Legem Divinam trans-
gressos proinde priore ratione
Justificari non posse.*

I. **O**Mnes in Universum qui sunt, fuerunt, &
erunt meri mortales, modo graduque a-
liquo tenus legem divinam transgressi
sunt. Jac: 3. 2. 1 Reg. 9. 48. Prov. 24. 16. Rom: 3.
9, 12, 23. 1 Joh: 1. 8.

2. Omnes ex vicio nativo adeo sunt depravati, ut re nulla naturaliter delectentur magis, quam legis Divinæ transgressionem; Neque quicquam magis odio habeant, quam obedientiam lege divina requisitam; Adeo ut nullum peccatum tam nefandum sit, quod etiam natura ipsa aversetur, quin hominum optimus quivis (si à Deo destitutus mentis suæ vanitati derelictus fuerit) concessa sive oblata opportunitate, clara manu idem sit designaturus.

3. Legis divinæ partes singulæ ita inter se conterminæ ac conjunctæ sunt sibi que invicem connexæ, ut qui unam ejus partem transgressus fuerit totam legem transgredi aliquo modo dicatur; Ita etiam Deum ipsum ejusdemque gloriam respiciunt universæ, ut spreta aut neglecta Dei legislatoris Authoritate, in unius alicujus mandati transgressionem, non possimus in reliquarum observatione, ea qua debemus quaque par est mente, Deum colere, eique obsequium debitum præstare.

4. Quod manus cohibent tot homines merè naturales, à maximis summæque nefariis legis divinæ violationibus, non contingit id ex probiore aliqua in illis præ aliis indole; sed fit virtute Spiritus divini, qui partim Homines (Natura tamen reluctante) reprimit ac cohibet, partim peccatorum ejusmodi materiam occasionesque eis subtrahit.

5. Quod etiam flagitiosissimi & profligatissimi quique, odio quandoque summo habeant nonnulla quæ sunt per legem divinam prohibita, quædam etiam quæ in eodem præcepta sunt summo studio aliquoties amplectantur sectenturque, id ab eis semper mala mente fit & ad Peccatum aliquod aliud promovendum; adeo ut justitia talium, (qualiscunque ea fuerit) nihil aliud

AD SHAW, de
aliud sit quam injustitiæ alicujus adminiculum
& instrumentum,

6. Ita natura constituti sumus universi, ut nihil nos torquere aut anxios habere soleat magis, quam non adesse facultatem vel opportunitatem peccandi.

7. Qui summo legis Divinæ observandæ studio tenentur, non ita afficiuntur ex insitis naturæ suæ viribus, vel ex naturali liberi sui arbitrii electione, sed ex potenti Spiritus Sancti energia, qua regenerantur, & quasi novæ Creaturæ efficiuntur,

8. Optimi omnium Sanctissimique quique per totum vitæ hujus suæ curriculum longè sapius & in pluribus multo transgrediuntur Dei legem, quam observant eandem: Neque eorum quisquam aut tam frequenter aut tam accuratè legem Dei observat, quam si vellent ipsi, etiam valerent.

9. Quæ optimè & legi maximè conformia ab hominibus fiunt, non adeo sunt secundum legem perfecta, & ad ejus normam accurata, quin quoad tum integritatem, tum sinceritatem multum deficient, & peccatis quibusdam accessoriis insuper ita contaminantur, ut si Deus nobiscum stricto jure ageret meritò forent rejicienda & inter legis transgressiones deputanda: Etiam si quoad actus ipsius substantiam bona opera existant eadem. Ro. 7.8,9.

10. Cum ii qui renascuntur, ex parte tantum renati sunt, ex parte verò Carnales persistant. Ro. 7. 14. & propterea fide & gratia perfecta & plena in hac vita minimè donentur; ab Adamo lapso impossibile est, ut quisquam non ex propriis solum viribus, sed cum ea etiam fidei & gratiæ quæ in hac vita conceditur mensura legem divinam plenè perfecteque custodiat. Ro. 8.3.

11. Etiam si daretur Renatos ipsos legem di-

vinam

vinam & observare posse, & à Regeneratione sua per fidem & gratiam etiam de facto eandem implevisse; idque æque perfectè atque Sancti ipsi qui jam gloriæ Cælestis compotes facti sunt; cum eidem tamen antequam renascerentur Legem transgressi fuerint, pro legis transgressoribus nihilominus habendi essent.

12. Nullus itaque Adæ filius justificari potest in Foro Divino, aut Legis transgressionem pernegando, aut etiam Legis justitiam sibi asserendo.

C A P. XII.

Deum salva Justitia Legis sue transgressionem, sive Peccatum absolute remittere non posse.

1. **D**Eus sua natura ab æterno perfectissimè & justissimè odit Peccatū omne, utpotè quod cum Sanctitate & puritate ipsius quam maximè pugnet.

2. Peccatum omne ita justitiæ Sanctitarique Divinæ repugnat, ut Deus justitiam perfectè & absolutè amare neutiquam diceretur, nisi Peccatum iridem & absolutè averseatur.

3. Dei adversus Peccatum odium perinde ipsi essentialè, atque amor ipse justitiæ, ac proinde non potest non odisse Peccatum.

4. In Deo, Peccatum aversari aut odio habere; est Peccatum pro merito suo velle punire; non potest itaque (qui quæcunque vult potest) non punire, idque pro merito suo peccatum quod aliquando admissum fuerit.

5. Deus quamquam pro omnipotentia sua potuerat (voluisset modo) peccati universi perperationem impedire & præveniendò antevertere, pro infinita tamen & incomprehensibili sapientia

pietia sua id noluit, quo inde reipsa palam faceret justissimum Sanctissimumque Peccati ipsius Odium idque ad laudem gloriosæ justitiæ suæ.

6. Nulla alia ratione palam fieri potest Odium adversus peccatum Divinum, quam poenæ commérité inflictione.

7. Deus etiamsi ante peccatum commissum omni ex parte beatus extiterit, ut peccati punitione necessaria non sit ad naturalem Dei ipsius beatitudinem consummandam, tamen cum peccati respectu sit Deus ignis consumens non potest non ex naturali & infixa quadam naturæ necessitate Peccatum commissum punire, haud secus ac ignis licet ante in se ex natura sua perfectus existat, materiam tamen, quæ combustibilis fuerit, admotæ ex necessitate quadam naturali succendit & comburit.

8. Justitia illa divina qua peccata is pro merito punit, cujus item gloria ex eorundem punitione illustratur non minus est Deo essentialis & naturalis, quam divinum quodlibet aliud attributum.

9. Cum inde justitiæ Divinæ gloria emergat, quod poenam pro peccati ipsius merito infligit, Quo graviolem pro ejus merito poenam inflixerit eo magis justitiæ suæ gloriam illustrabit, quantoque magis poenam meritam absolute remitteret, tanto idem justitiæ suæ amplius derogaret.

10. Justitiæ divinæ gloria ex justa peccati admissi punitione non parceret, nisi ipsa ejusdem justitiæ eam punitionem necessario postularet.

11. Si justitia Divina necessario postulat justam Peccati punitionem, necessario etiam postulat omnes & singulos ejusdem gradus donec eidem justitiæ satisfactum fuerit.

12. Misericordia & Clementia Dei quæ super universa

universa sunt eius opera, *Psal: 145. 9.* nihil quicquam impediunt extremam iudiciorum divinorum in Peccata commissa executionem: sed eam potius frequenter promoveant.

13. Etiam si Deus in iudicii adversus Legis transgressores executione, quantumcunque per justitiam suam potest rigorem etiam distinctissimum exercere: Nequaquam tamen saevus, crudelis, aut iusto severior ideo dici meretur.

14. Sicut Deus summè est & infinitè misericors ita etiam summè & infinitè iustus est, utque quod aeterno supplicio quorundam Peccata Deus animadvertit, cum summa ipsius misericordiae minimè pugnat; Ita nec cum eadem etiam pugnaret si omnia & singula in universum in tantum puniret quantum rigor justitiæ summus aut postularet aut permitteret.

15. His positis sequitur, Dei neque Naturam neque justitiam summam pati, ut legis transgressio ulla sine compensatione iusta dimittatur.

CAP. XIII.

Nullum Hominem posse per se satisfacere pro sua Legis divina transgressione.

1. **C**um secundum iustum Dei Iudicium Peccatum quodvis maledictionem divinam mereatur, satisfactio ea, qua verè iustificetur legis transgressor, talis tantaque esse debet, ut ex iustissimo Dei iudicio, plenam à maledictione divina liberationem sive absolutionem commereatur.

2. Etiam si quis semel duntaxat legem transgressus, ex propriis viribus totam Legem deinceps impleat; tamen cum eo facto nihil amplius præstet, quam quod (a) (etiam si nunquam penitus peccasset) cum officio ipsius ex iure divi-

no necessario debito conjunctum foret, non pos-
set idcirco posteræ illius Obedientiæ merito pro
transgressione pristina nullo modo satisfacere;
multo minus eandem si præstaret speciali gratia
& cooperatione divina adjutus, cum (b) de gra-
tia accepta nihilo minus quis Deo debeat, imò
ratione ejus eidem multò amplius obstringatur.
(a) *Luc: 17. 10. Deut: 5. 29. & 6. 25. & 12.*
32. (b) 2 Corint: 3. 5. Phil. 2. 15. Heb: 13.
21.

3. Cum nulla sint opera bona in Lege præ-
cepta quæ à lapsu Adæ homo quisquam secun-
dum legis præscriptum omni ex parte præstare
possit, quin peccari macula aliqua respergantur,
ideo sufficere sibi nequeunt ejusmodi illa etiam
optima opera ad suipsorum justificationem, ne-
dum ut ad satisfaciendum pro legis transgressio-
ne prius admissa ullo modo adhiberi possint.

4. Ex lege divina tenentur omnes, ut Deum
toto Corde animoque & viribus universis dili-
gant *Mat. 22. 37.* pro virili ergo suo operam om-
nem navare tenentur ad gloriam divinam semper
& ubique promovendam. Nullum igitur opus
excogitari potest, quo gloria Deo ulla deferatur,
ad quod ratione Circumstantiæ ex vi legis iidem
minimè obligentur.

5. Opera itaque quæ Supererogationis dicun-
tur, aut gloriam divinam neutiquam promovent,
nec divinæ proinde justitiæ pro Legis ulla trans-
gressione satisfacere ratione quacunque possunt,
aut in Lege aliquo modo requiruntur, & prop-
terea non magis satisfacere possunt pro peccatis
prius commissis, quam eadem ipsa possunt quæ
per legem præcepta sunt.

6. Cum Dei ipsius contra quem peccatur in-
finita sit majestas, cumque maledictioni divinæ
subjuncti sint qui non permanserint in omnibus quæ in
Lege continentur ad custodiendum ea *Gal: 3. 10.*
necesse

necesse est ut admissum in Deum Peccatum quodlibet, mortem & Cruciatum apud inferos æternum justo ejusdem judicio mereatur. Nihil ergo quicquam homo, vel in hac vita, vel in futura per definitum aliquod temporis spatium perpeti potest, quod vel ex parte pro peccato ullo satisfaciat; cum inter cruciatum æternum & tempore definitum proportio nulla dari queat.

7. Detur Fidem spem charitatem, quatenus sunt qualitates sive habitus partes esse quasdam Justitiæ nostræ, quarum ratione inhærenter & formaliter (pro earum mensura & gradu) coram Deo etiam justii constituamur. Detur etiam Justitiam nostram formalem esse nobisque ipsis inhærentem, detur in super Deum gratia sua justificante, Peccatores etiam facere modo quodam Sanctos & immaculatos. Detur demum, opera bona esse ad Salutem necessaria, & justitiam aliquam operum, etiam in hac vita assignari, non tamen ex Datis hisce sequitur, sive opera illa, sive justitiam etiam minima ex parte satisfacere posse Justitiæ divinæ, vel pro minimo peccato quovis, *Contr. Bellar. l. 1. c. 13. & l. 2. c. 3. & c. 6.*

8. Nemo itaque Peccator potest vel agendo vel perpetrando vel alia ratione quacunque, sive in totum sive ex parte etiam pro unico eoque vel minimo peccato suo in persona propria divinæ satisfacere justitiæ; Ideoque nec per justitiam suam aliquam, sive innatam eam sive acquisitam, nec per opera sua aliqua sive naturalia sive supranaturæ vites præstita ita justificari potest; ut à maledictione divina immunis reddatur.

CAP. XIV.

*Nullam aliam Creaturam meram posse
Satisfacere pro Legis aliquo
transgressore.*

1. **C**um Peccatorum nemo justitiæ divinæ satisfacere per se possit; restat ut ad exitum æternum addicatur, aut per alium quempiam satisfaciatur.

2. Cum peccatum ex justo Dei judicio cruciatum commercetur æternum; etiamsi unus tantum in mundo Peccator extaret, Isque unicus tantum peccati aut peccatuli (Reliquis omnibus perfecte justis) reus solus existeret, nihil quicquam omnino reliqui illi omnes, vel singuli vel conjuncti, vel adsciti etiam sibi cunctorum in cælis agentium Sanctorum & Angelorum ope, aut agendo aut perpetiendo effectum dare possent, quod ad peccatoris illius justificationem satisfacere valeret; justitiæ siquidem inique Dei infinita Satisfacere, opus est ejusmodi, ut eo perficiendo, Creaturæ omnis finitæ vires nullæ suppetant.

3. Qui ad hoc itaque opus exequendum sufficiat, non solum ipse perfecte sit justus oportet, sed viribus etiam infinitis præditus, & per consequens Deus ipse omnipotens.

4. Deo (unus cum sit) non potest proprie satisfieri, aut per se solum, aut per actum aliquem mere divinum; eo enim modo, pro peccatis adversus se commissis sibiipsum satisfacere, idem proprius valeret, atque simpliciter condonare; Quod & naturæ repugnat veræ justificationis & ipsius etiam Dei.

5. Qui itaque pro peccatis verè satisfaciatur non

non tantum Deus sit oportet, sed alius à Deo, & per consequens etiam Deo ipso inferior.

6. Non est ingenii vel humani vel Angelici etiam, ejusmodi aliquem inventum iri aut excogitarum sperare; unde si peccator maledictionis divinæ peccatis suis debita, ad ejusmodi investigandum sibi ipse relinqueretur, quo magis in negotio isto defudaret, eo se magis in infinitum horrois & desperationis barathrum præcipitem daret.

CAP. XV.

Christum pro Electis Satisfecisse.

1. **D**Eus in Evangelio Personam ejusmodi designavit; cui adest Satisfaciendi & potestas & Voluntas, Filium (a) scilicet illum Dei unigenitum; personam (b) in Deitate secundam, Patri ipsa coæternum & coæqualem, verumque proinde cum Patre & Spiritu Sancto Deum, *Jesum Christum* (d) mundi Salvatorem; unicumque (e) inter Deum & Homines Mediatorem. (a) 1 Tim. 2. 6. Ro: 3. 24, 25. (b) Ioh: 1. 14, 18. & 3. 16. 18. (c) Phil. 2. 6. (d) 1 Ioh: 5. 20. (e) 1 Tim. 2. 5.

2. Non potuit solum & voluit iste Deo satisfacere, sed actu pro aliquibus jam olim satisfecit. Mat: 20. 28. Marc: 10. 45. 1 Cor: 1. 30. Heb. 9. 12.

3. Illi vero pro quibus satisfactum est à Christo, non sunt totus in universum mundus (licet mundi servator dicitur Christus Ioh: 4. 42. 1 Ioh: 4. 14. & 2. 2.) sed Electi duntaxat. 1 Tim: 4. 10. Ephe: 5. 23.

4. Electi sunt quos Deus (a) ab æterno statuit, ex (b) mera sua gratia à (c) reliquis mundi

mundi hominibus suo tempore separare (d) sibi
in filios adoptare, (e) Eisque vitam ac gloriam
æternam propter Christi merita donare. (f) ad
laudem gloriosæ suæ misericordiæ (g). a Mar.
13.20. Ro:9.11. b Ephes:1.4. c Rom:11. 5, 6.
d Rom:8.29,30. 2 Tim:1.9. e Eph:1.5. f 1 Cor.
1.9. 1 Thes:2.12: 2 Pet:1.3. g Ephes: 1. 6,
12.

5. Hominum ab his residui qui & Reprobi
dicuntur, ii sunt qui ex justo Dei iudicio (a)
sibi direlikti pro peccatorum suorum modo ac
mensura (b) ad æternos in igne gehennali cru-
ciatus in persona propria sustinendos aliquando
damnabuntur (c); isti etiam in sacris literis eti-
am Mundi nomine sæpenumerò designantur (d).
a Rom:9.11,19. b Matth:6. 8,9. Matth. 23.
14. c Matth:25.41,46. 2 Thessal:1. 8,2. A-
poc: 20. 15. & 21.8. d Johan 17.9,4. 1 Job:
5.19.

6. Licet uterque numerus propter multitu-
dinem & Universalitem mundus dicitur, minor
tamen est numerus Electorum quam reprob-
orum. Matth: 7.13,14. Luc:13,23,24.

CAP. XVI.

*Christum ut pro eis Satisfaceret Reatum
Peccati Electorum in se
suscepisse.*

I. **U**T pro peccatis Electorum Satisfaceret
Christus, suscepit ipse reatum Peccati
eorundem, unde & maledictioni divi-
næ obnoxius factus est. 2 Cor:5. 21. Esa: 53.
12. 1 Cor:15. 3. 1 Pet:2.24. typ: Levit:4.
24,29,33. cum 5.5,16, Levit:8.14,22. & 16.1.

2. Hinc est quod Deus (a) Peccata nostra Christo imposuisse, quod Christus pro nobis (b) factus dicitur peccatum, non quia peccata à nobis commissa in illum revera translata sint, aut quasi Deus mentis suæ conceptu, (ut de Deo *ἐν ᾧ ἡμεῖς ἐσμεν*; loquamur) Christum existimaverit ea ipsa peccata commisisse quæ nos ipsi commisseramus, sed quia apud Deum perinde habetur, Ipseque à Deo Christus perinde accipiebatur ac tractabatur, ac si ipse ex persona propria ea omnia (c) commisisset. a *Esa. 53. 6.* b 2. *Cor. 5. 21.* c *Esa. 53. 7, 8, 10, 11, 12: 1 Pet. 3. 18. & 2. 24.*

3. Cum Christus Fidejussor nobis fuerit pariter Deo licuit cum Christo sic agere, atque Creditori fas est æs sibi debitum debitore dimisso à fidejussore exigere. *Heb: 7. 24. Esa. 53. 7.*

CAP. XVII.

Christum quo peccati Reatum Susciperet Hominem esse factum.

1. **C**hristus quatenus (a) Deus est, patri coequalis, cum peccatorum reatu obnoxius esse non posset, eaque ratione minimè esset idoneus qui pro peccato satisfaceret; in divinæ idcirco suæ naturæ consortium, à peccati labe puram prorsus, naturam humanam assumpsit (b) & in eadem sibi hypostasi indissolubiliter univit; qua ratione factum est ut in una eademque persona Christus idem & verè Deus & verè Homo, (c) Homo autem ille natura tantum non Persona etiam distincta existeret. a *Phil: 2. 6. Rom: 9. 5:* b *Joh: 1. 14. Phil: 2: 7. Gal: 4. 4. Heb. 2. 14, 16.* c *Mat: 16. 13, 16. Joh. 3. 13. Ro. 9. 5.*

2. Aptissimè itaque Christus iste Deus pariter & homo inrer Deum & Homines mediator constitutus est, 1 *Tim*:2.5: Non potens tantum sed & idoneus etiam ea omnia & sustinere & præstare quæ ad plene satisfaciendum pro Electis omnibus essent ullo modo necessaria.

3. Natura humana ita assumpta supra creaturam universam Assumptionis huius virtute mirum in modum est exaltata *Heb*:1.4, 5, 6. Quod tamen nequaquam ex ejusdem ullo merito, sed ex mera Dei solius gratia, æternoque ipsius in Electos amore profluxit.

4. Neque tamen humanitas, hac ratione exaltata, aut in Deitatem mutata, aut cum eadem est confusa, quasi ullius quæ Deitati peculiaris existit sive qualitatis sive proprietatis particeps facta, sed ab eadem distincta mansit usque, manetque (a); Constans nempe finito corpore, (b) consimilique quoad substantiam & facultates essentielles hominum aliorum omnium anima (c). (a) 2 *Cor*:1.3,4. 1 *Per*:3. 18. (b) *Luc*:24.39. *Math*:28.6. *Act*:3.21. (c) *Mat*.26. 38. *Iob*:12.17. *Luc*:23,46.

5. Manserunt ergo manentque etiamnum distinctæ actiones quoque & operationes utriusque naturæ, quæ non magis confundi & permisceri possunt quam naturæ ipsæ queant; Quamquam propter naturarum istarum unionem, quæ in unam tandemque personam coeunt fiat, ut quæ Christus ad Satisfaciendum pro nobis quæ homo præstiterit, ea à Deo ipso facta quandoque dicantur. *Act*:3.15. & 20.28.

6. Christus utcumq; respectu diuinæ suæ naturæ (quæ est nulli omnino alterationi vel diminutioni obnoxia) manet etiamnum & potestate & gloria Patri cœqualis (a). Idem tamen respectu humanæ naturæ assumptæ patre eodem & inferior factus est & in æternum etiam erit. (b.)

(a)

(a) Phil. 2.5. Job. 10.30. (b) Job. 14. 28. 1 Cor. 5. 27. 28.

7. Etiam si in Electorum gratiam beneficiumque, acta fuerit assumptio istiusmodi Heb. 2. 14. tamen cum τὸ λύει solvis ea actio, non autem τὸ θεωρεῖν πρὸς fuerit, non videtur satisfactionis à Christi præstitione pars propriè dici satis posse, licet & assumptio ista, prout ipsa etiam Christi Deitas ad satisfactionem illiusmodi perficiendam conditionis nomine utraque necessarò requiratur.

C A P. 18.

Christum ad satisfaciendum pro Electis Legem moralem plenissimè observasse.

1. **C**hristus Deus æternus, verus homo factus & eatenus vera etiam creatura (a) & creatoris ex consequenti servus (b) eidemque verè subditus (c) factus est itidem legi illi necessarò subiectus, ad quam creationis jure genus humanum adstringebatur universum; non minus proinde quam reliqui homines maledictioni divinæ obnoxius futurus si legem eam violaret. (a) Rom. 4. Gal. 4.4. (b) Esa. 42. 1. (c) 1 Cor. 15. 27, 28.

2. Unio illa hypostatica Christum hominem non magis ab hoc vinculo solvit, quam tollit eidem veras & essentielles animi corporisve partes ac facultates aut veram formalem & inhærentem animi humani iustitiam, cujus regula & norma unica lex illa censetur.

3. Dicere Christum respectu humanæ suæ naturæ, Unionis huius ratione legi naturæ sive creationis de jure minimè subiectum; idem videtur esse ac si quis diceret, Christum quatenus hominem ad imaginem divinam neutiquam factum aut verò non teneri, ad Deum ex toto Corde tota mente omnibusque viribus adamandum; ac per-

inde, (absit blasphemia dicto) liberè ac sine Pœccati reatu potuisse quidvis patrare quæ lege illa divina prohibentur.

4. Huic legi conformis exstitit Christus, non materialiter solum sed & formaliter; non ex parte tantum, sed absolutè etiam & universaliter; Neque eo solum modo Legem eandem observavit, quo eam observant sancti jamin cœlis constituti, sed cum in terris ad tēpus versaretur, per totū illud tēpus eodē planè modo legi se conformem exhibuit, quo cæteri homines tenentur eidem se conformes exhibere; cum nullum scilicet omnino præmitteret officium quod Deo ipsi vel hominibus ab homine præstandum lex illa exigeret, unde secundum humanam naturam suam & habitualiter & actualiter, etiam in gradu intensissimo justus exstiterat exhibita verè à Christo legi conformitas istiusmodi, ex parte saltem humiliationis & abjectæ ipsius in terris conditionis pars fuit & per consequens exinationi ejusdem & Satisfactionis etiam gradus quidam.

5. Quanquam hominem jam factum, & in terris inter homines degentem necesse (ni cum reliquis omnibus maledictus foret.) Christum dictæ creationis legi fieri conformem; non sequitur hinc tamen per eandem illam conformitatem suam nulla ex parte pro nobis ipsum satisfecisse; Quicunque enim liber & sui juris cum sit ad satisfaciendum pro altero non mori tantum sed & ante mortem ad tempus aliquod etiam servire tenetur; per actus illos omnes qui ex servitutis lege exiguntur à Servo ex parte Satisfacere rectè perhibetur, etiam si ejusmodi actus illi fuerint, ut postquam sortem eam suscepisset sub mortis eos Pœna præstare teneretur; neque esset hoc debitum quod aiunt debito alterum altero dispungere, cum nec ad servi sortem suscipiendam, nisi satisfaciendi nomine teneretur, nec Servitutis suæ vi ser-

us factus, Satisfaceret, nisi ea omnia præstaret, quæ a Servis præstanda, Servitutis Lex ipsa necessaria exigeret.

6. Et si obedientia legalis ista ut pars aliqua satisfactionis illius à Deo admittatur, eaque ratione, nobis ad Justificationem modo quodam imputari dicatur, non tamen hinc sequitur, eandem eo pacto imputari, ac si Electorum quisque Obedientiæ istius virtute eodem plane loco à Deo haberetur, atque si eandem ipse, planè tum modo, tum gradu, legi Obedientiam præstitisset; Esset hoc enim non solum reliquas Satisfactionis à Christo Præstitæ partes tanquam supervacaneas prorsus præcidere; Sed omnem etiam necessitatem omnino tollere sanctè justèque vivendi; si enim nostrum cujusque loco & vice creationis legem Christus plenè & perfectè implevit; ut nos in eo & per eum pari loco haberemur, ac si ipsi eandem singulè in propria quisque persona implevissemus, quænam quæso æquitas ulla ex parte exegerit, à nobis diunuo, quod vice nostra, locoque nostro, à fidei iussore nostro Christo, & prius exactum & plenè præstitum fuisset. Aut quid eis ad plenam perfectamque justitiam deforet, qui in Christo & propter hanc ejus obedientiam etiam strictissima ratione ipsis imputatam perfectè puri, & ad ipsam illam creationis legem justi pœnitus jure & merito æstimarentur.

7. Et si hæc Christi obedientia legalis nobis imputata, pars sit aliqua justitiæ illius qua coram Deo justificamur; non tamen inde concluditur, nos ex legis operibus vel ex parte aliqua justificari, eo sensu quo ab Apostolo ea opera excluduntur, *Rom. 3. 20. Gal. 2. 16. & 3. 11.* Cum lex illa postulet, ut quæcunque præceperit in propria nimirum cujusque persona, non autem per Sponsorem aut vicarium à quoquam præstentur. *Deut. 27. 26. Gal. 3. 10. Ezech. 8. 4. 10.* Et Apo-

Solus adversus eum justificationis modum disputationem suam ex professoinstituatur; qua peccator ex propriis operibus justificatum iri se somniat Rom. 10. 3. Quamvis enim in persona propria Christus legem eousque impleverit ut ex legis ipse operibus (si id opus esset) justificari plane posset; non sequitur tamen illos etiam, quibus Christi hæc opera ad justitiam imputantur ex legis operibus justificari, sed huic prorsus contrarium, Gal. 2. 21. Rom. 3. 27.

CAP. 19.

*Christum quo pro nobis Satisfaceret
alias etiam Leges divinas
observasse.*

1. **C**hristus Electorum gratia non Creationis tantummodo legem universam absolvit, quò respectu quâ homo perfectissime justus fuit, sed aliis etiam subiectus est legibus, Dei populo (a) peculiari ratione, habita nimirum ad peccata eorum relatione, datis judicialibus scilicet & ceremonialibus Mosaicis, & Evangelicis etiam, quibus illi quo magis conformes fuerant, eo magis peccatores sese esse profitebantur; quorumque observationi minime fuissent obstricti nisi in Deum peccavissent (a) Gal. 4. 4, Mat. 1. 7.

2. Has Christus summe justus & sanctus & ab omni peccati labe purissimus studiose accurateque perinde observavit; ac si (a) peccatorum maximum esse sed agnovisset; hinc (b) circumcidisse passus est, oblationesque (c) pro se offerri; aliisque legibus (d) ceremonialibus conformis existit, hinc etiam (e) Baptizatus est; et cum discipulis suis (f) in coena sacra etiam communicasse videtur

dictur. Legumque istiusmodi observationem (e) Justitiam etiam appellat ipse (a) *Esa.* 53. 12. (b) *Luc.* 2. 21. (c) *Luc.* 2. 24. (d) *Joh.* 7. 2. 10. *Mat.* 26. 17. (e) *Matth.* 3. 13. *Luc.* 3. 21. (f) *Mat.* 26. 26. (g) *Matth.* 3. 10.

3. Quamvis Christus quā homo Natione Judæus utpotè ex Abrahæ semine oriundus *Mat.* 1. 1. *Heb.* 12. 16. Quamvis etiam Ceremoniæ Moisaicæ peculiarem quendam cultus externi modum habuerint, quo Deus temporibus illis a Gente illa coli volebat, tamen cum legis transgressor ipse ex se non existeret; non erat (ut videtur) ipsius hisce legibus exhibita conformitas, ad ejus sanctitatem, justitiam, aut puritatem constituendam absolute necessaria.

4. Ad istarum itaque observationem non videtur Christus adstrictus, quatenus aut homo, aut Judæus, sed ex peculiari tantum a Patre cum ipso inito pacto, tum ad majorem ipsius humiliatiōnem tum ad salutis nostræ promotionem ampliorem; id quod tamen minimè impedit, quin justitiæ Christi pars eadem sit necessaria; prout Observatio præcepti de arbore scientiæ boni & mali, ex quo latum fuit, Adamo præceptum illud, & quia latum fuit ad ejus Sanctitatem & justitiā necessaria, quæ alioqui necessaria non fuisset.

5. Etiam si ea obedientiæ pars quæ in externis Pietatis & Charitatis officiis versatur, sit quasi justitiæ cortex quidā, qui ab interna disjungi queat, quemque Deus solitarium nihili faciat à peccatoribus nobis prout præstatur. dum ab interna scilicet illa se jungitur, *Esa.* 1. 12, 13, 14, 15. & 66. 3. *Ezechiel.* 20. 39. Ab eo tamen præstata qui Deus etiam existat, cum sit insigne subjectionis & humiliationis ipsius & argumentum & membrum etiam, non potest non meriti existere immensi, plurimumq; conferre ad satisfactionem promovendū quā pro nobis ipse præstandam suscepit,

6. Obedientiæ verò à Christo præstitæ pars ista, utcumque à Deo in partem (a) pretii illius accepta referatur quod peccatis nostris debebatur & propterea nobis modo quodam imputata verè dicatur, cum tamen ad hujusce observantiæ partem aliquam, horum temporum Christiani (b) nunquam tenerentur, ad partem etiam aliquam, in persona propria præstandam eidem ipsi teneantur, non eo modo nobis imputata strictè loquendo propriè dicitur aut etiam dici potest, ac si Christus eam loco nostro, viceque nostra præstitisset (a) Galat. 4. 4. 5. (b) Actor. 15. 10. 28. (c) Mar. 16. 16. 1 Co. 11. 24, 25, 28.

7. Theologi illi nostri qui negant dictam illam Christi Obedientiam, nobis ad justificationem tanquam λύτῃ partem imputari, eandem tamen concedunt immensi esse meriti, & ad satisfactionem illam adeo necessariam, ut sine illa ista nulla esse potuerit.

C A P. 20.

Christum quo pro nobis etiam satisfacere multos dum hic degeret miserias sustinuisse.

1. **C**hristus una cum Natura humana, ad tempus assumpsit, communes etiam naturæ nostræ infirmitates sive defectus, etiam si maledictionis nomine generi nostro per peccatum inductos, a peccati tamen labe omni prorsus immune, Rom. 8. 3. Heb. 2. 17, & 4. 15.

2. Hinc ubi ille primò factus est homo, non (quemadmodum in Creatione sua Adamus protoplastus) perfectus sive adultus statim existit, verum modo mortalium omnium usitato (a) absq; viri tamen

ramen ope ulla operaque) conceptus est, in utero foemina inopis & imbecillis (b) in quo etiam postquam decem menses egisset ad infantium aliorum omnium morem in lucem hanc prodijt, cunctis itidem eorundem infirmitatibus implicatus; quin & fasciis involutus est, ulnis gestatus, Lacte enutritus, &c. & quamdiu versatus est in terris hisce (exceptis diebus novissimis) cum dolore & agitudine non minus quam reliqui homine (c) famem sitim calorem frigus lassitudinem, &c. sustinuit (a) *Matth. 1. 18. Luc. 1. 34. (b) Luc. 2. 6. (c) Matth. 4. 2. Joh. 4. 6.*

3. Quamvis tum etiam dum hic degeret Rex Regum fuerit, iureque hæreditario ad Regni temporalis titulum prognatus, Regnum tamen hic nullum ejusmodi tenebat neque regiam dignitatem dominium aut honores ullos terrenos ambiebat; Sed nec viram mundanis deliciis voluptatibus affluentem agebat; verum conditione pauper rerumque omnium inops extitit, utpotè cui neque divitiæ, neque possessiones, suppetere omnino nullæ netugirium quidem quo se abderet privatum & proprium, 2 *Cor. 8. 9. Matth. 8. 20.*

4. Neque verò in hoc toto vitæ suæ curriculo, otio unquam indulgebat aut inertem se contemplationi tradebat, sed ad trigesimum ultra ætatis suæ annum, sub Josepho vitrico (a) manuariam operam exercuisse videtur; deinceps autem publici Doctoris munus, (b) in quo etiam obnixè admodum laborabat, in Ecclesia jugiter exercebatur (a) *Mar. 6. 3. (b) Mar. 6. 7. Luc. 19. 47.*

5. Munus autem istud dum exequeretur discipulos & Sectatores habuit non terræ nobiles & magnates, aut Ecclesiæ ipsius præfules summos, aut Doctores aliquos insignes (a) sed infimæ præterque conditionis homines (b) illiteratos scilicet piscatores (a) *Joh. 7. 48. Matth. 4. 18.*

6. Neque verò necessarium erat genus vitæ istiusmodi ad naturæ ipsius humanæ puritatem aut integritatem etiam constituendam, sed neque ad gloriam vitamq; æternam, (quippe qui Deus etiam jam esset) sibiipso promerendum, sed maledictionis divinæ peccato debitæ pars fuit; & ad salutem humanam duntaxat promovendam tum à patre exactum tum à Christo ipso lubentissimè susceptum est præstitum; unde & pars quædam satisfactionis illius jure habetur, quæ & eatenus nobis modo quodam ad justitiam imputetur. Etsi non eo modo, ac si nostro plane loco in se ista suscepisset; cum neq; nos facti hujusce vi à vitæ genere ejusmodi reddamur immunes; neque eodem prorsus modo vitam nostram universi instituere tenemur: quin & quicumque ad hoc ulla ratione tenemur, in persona propria non autem per sponso-rem id subire præstareque teneamur.

CAP. XXI.

Christum etiam mortem Crucis aliaque nonnulla tum ab hominibus indigna tum à Deo Patre horrenda, Perpeffum.

1. **C**hristus quamquā dū in mundo ageret fuit omnium qui unquam in terris vixerunt justissimus, humilimus, innocentissimus & beneficentissimus & mali universi specie quacunq; alienus maxime & immunis, ab omni tamen hominum genere quibuscum versatus est à ditioribus præsertim & potentioribus maxime verò ab Ecclesiæ Doctoribus, & Gubernatoribus, ut impostor, blasphemus, Dæmoniacus, seditiosus & pessimè audivit. *Esa. 53. 3, 7. Matth. 9. 34. &*

11. 19. & 12. 24. *Joh.* 8. 48. & 10. 20. & 11. 48. *Johan.* 13. 18. *Marc.* 14. 45. *Matth.* 26. 7. 4.

2. Ministerii sui illius cursu consummato, tum ab hominibus indignissima tum a Deo ipso Patre dira & horrenda perpeffus est.

3. Ab hominibus (Deo id permittente) indignissimis modis acceptus est, dum à Discipulo uno perfidiosissime proditur, ab altero cum execrationibus diris qui contrarium tamen spondederat abnegatur, ab universis turpissime scdissimèque deseritur: à Gentilibus vero suis, qui ex fœdere singulari Dei populus habebantur peculiaris Ecclesiæ maximè doctores suis ipsius ministro, solenni modo (falsis testibus ad id conquisitis & conductis) ut blasphemix extremæ læsæque summæ majestatis Reus peragitur, eoque nomine crucis supplicio addicitur mortis generi nimirum ignominiosissimo summeque execrando, cui tum temporis adjudicari solebant hominum perditissimi quique & profligatissimi, qui à Deo ipso eo nomine maledicti habeantur. *Deut.* 21. 23. *Gal.* 3. 13.

4. In judicio isto licet os suum contra minime aperiret sed humilimè illa sustineret universa, postquam tamen ricu barbaro pugnis contusus, consputus, flagellatus, spinis coronatus, purpura per ludibrium indutus, & sannis creberrimis asperimisque tanquam omniū vilissimus & odiosissimus a ceptus fuisset; tandem etiam cruci maledictæ inter latrones duos medius clavis affixus, cumque in eadem per horas aliquot donec expirasset inter cruciatus gravissimos pependisset, latere lance perfosso sanguis demum in terram effusus est.

5. A Deo verò Patre suo multò horridiora nostri causa justissimè perpeffus est; vivus siquidem adhuc dū in cruce penderet ob peccatorum nostrorum susceptum in se reatum adeo adversus ipsum

ira paternā exarsit, tantoque arreptum impetu percutit, ut summo cum horrore exclamare cogere-
tur *Deus mi Deus mi, Quare me dereliquisti?* Quin
& iræ hujusce cum tamen nondum ingrueret sed
appellere tantum è propinquo videretur, appre-
hensio, Christum ipsum, heroem alioqui omni-
um fortissimum in sudorem sanguineum, qui & in
terram diminarat coniecit; Effecitque ut vice ter-
tia in faciem prostratus iram à se illam deprecatus
fuerit, quatenus salva id fieri posset, justitia
divina.

5. Reliqua omnia quæ Christus per totum vi-
tæ suæ curriculum salutis nostræ causa vel egit
vel perpeffus est, utcumq; gradu aliquo etiam ma-
ledictionis divinæ partes fuerint cum qui-
bus etiam admixtus fuerit sensus aliquis iræ divi-
næ circūstantiisque omnibus perpensis in se gra-
vissima meritique immensi fuerint: cum iis tamen
quæ in crucē actus sustinuit collata, adeo præ illis
levia apparebunt, ut satisfactionis potius præludia
quædam quam partes posse dici videantur; ibi e-
nim dolorem cruciatumque tam animi quam cor-
poris acutissimum simul atque in eo gradu acer-
bissimum sustinuit conjunctum nimirum cum ex-
quiritissimo summæque horrendo iræ divinæ sensu.
Ex Judicis officio peccatum severissimè punien-
tis, ut prioribus illis omnibus præ iis quæ hic a-
cta sunt, molliter tantum probatus à patre potue-
rit videri, ibi namque potissimum *agnus dei* factus,
hostiaque pro peccatis, & ignem gehennalem sen-
sisse videtur; unde in postrema hac præ aliis om-
nibus satisfactionis à Christo præstitæ partibus,
clare adeo refulget tum Majestatis Divinæ & ad-
versus peccatum ira gravissima & justitia exactissi-
ma, & immensa ergo Electos suos dilectio, tum
Christi etiam ipsius Servatoris nostri gloria summa
ut & Deo & hominibus partes illæ aliæ quasi eva-
nescere

nescere videantur, dum partis huiusce fulgore præcellenti mentis oculi perstringuntur.

7. Excellentia huiusce ratione factum est ut per Synecdochen usitatam, parti isti vis tota illa ac virtus qua justificantur peccatores in sacris literis ubique serè attribuitur, (a) ac si in morte sola & sanguinis effusione ista, (in qua satisfactionis jus complementum positum fuit, & sine qua reliqua omnia quæ egit sive perpeffus est vana aut saltem non efficacia fuissent) redemptionis nostræ pretiū universum poneretur, hinc etiam fit quod Sacramenta ipsa hanc solam partem (b) adumbrare & representare videantur. (a) *Heb.* 9. 22. 1 *Per.* 1: 18. *Col:* 19: 20: *Heb:* 9: 10, 14: *Gal:* 3: 13: *Col:* 2: 14: (b) *Heb:* 9: 7, 13, 23: 1 *Cor:* 10: 16: & 11: 24, 25.

8. Quæ in cruce perpeffus est Christus ista, quamvis meriti immensi, temporalia tamen & finita fuerunt; neque omni ex parte talia extiterunt, qualia ea quæ nos ipsos sustinere oportueat; si in persona quisque propria peccatorum rei coram Deo perageremur; Quin neque per ignobilitatem vilitatemque nostram Justitiæ divinæ, ulla ex parte satisfactum esset, si nos ipsi eadem quæ pro nobis illi perpeffi fuissetus; ac si proinde neque ista etiam strictè loquendo eo sensu imputata dicatur, ac si aut Christus nostro omnium loco nostraque vice ea pertulisset. Aut nos ipsi in Christo eadem illa sustinuissemus; Sed ideo cum reliquis etiam à Christi præstitis ad justitiam nobis imputari dicantur, quia pro cruciatibus eis ipsis æternis à Deo admittuntur, quæ apud inferos alioqui nos ipsi sustinuissemus. Neque ideo cum Christo Crucifixi mortuique dicimur quasi Deus judicavit nos tunc in ipso eadem ipsa perpeffo esse. Sed quia mors ejus seu Crucifixio, peccati potestatem abolebat, & nobis per fidem applicata, instrumentum sit efficax per quod peccato mori-

amor, hoc est, cuius virtute verè sanctificemur; non enim ut justificemur, sed ut sanctificemur si-
ve renascamur & poenitentiam veram agamus cum
Christo crucifixi mortuique esse perhibemur. *Gal*
2. 19. & 5. 24. *Col.* 2. 20. *Rom.* 6. 6.

CAP. 22.

*Christi Satisfactionem esse verissimam
& plenissimam.*

1. **I**N satisfactione Christi supradicta vera & so-
la justificationis nostræ posita est materia,
quæ etiam *λύτρον* sive *ἀντίλυτρον* Redemp-
tionis nostræ dicitur *Matth.* 20. 28. *1 Tim.* 2. 6.
Heb. 9. 12,

2. Redemptio sive satisfactio illa qua pretium
ejusmodi persolvitur, cuius vi peccator non à de-
bita tantum poena liberetur sed etiam in Foro Di-
vino verè justissimeque justus factus dicatur, non
est fucata speciosa, personata, aut metaphorica, sed
satisfactio vera & propriè dicta..

3. Cum Justitia Dei necessariò expo-
ut omnium omnia peccata ad Legis di-
vinæ censuram pro suo merito puniantur;
Necesse est ideo ut pretium illud quo
perfectè tollitur Peccati reatus omnis
& Verissimum & Plenissimum existat
quodque

quodque divinæ tum justitiæ tum legi, absolute satisfaciatur; utpotè cuius justitiæ satisfieri non posset nisi legi etiam satisficeret.

4. Etsi actus obedientiæ à Christo præstitæ qua & nos justificamur ex mandato patris peculiari, eidem fuerint impositi, secundum pactum peculiare quoddam à Patre cum ipso initum, quo actus illos ipsi præscripsit & stipulatus est ab ipso, non tamen hinc sequitur aut non esse verissimum plenissimumque pretium istud, aut non legi divinæ eo plenissimè satisfactum, aut non idem planè *Justitiæ Dei in Christo satisfactum* & *Legi per Christum satisfactum* esse.

5. Etsi Christus non eandem per omnia quam & Reprobi maledictionem subierit, eam tamen subiit quæ personæ ipsius magis congrua foret quæque illi ipsi virtute ac merito analogæ fuerit, etsi enim temporalia tantum ac finita fuerint quæcunque & fecit & perpeffus est, à persona tamen ejusmodi qualis ipse fuit præstita, æqualis saltem meriti fuerunt & ad justitiæ Divinæ cum satisfactionem tum illustrationem haud minoris efficaciam, quam æterni esse possent cruciatus illi quos electi omnes alioqui in persona propria ipsi sustinuissent, 1 Cor: 6.20. & 7.22. 1 Pet: 1.19. Rom: 3.26.

6. Christi satisfactio sive pretium Satisfactorium, qualecunque id tandem fuerit non ita in partes distribuitur, ac si ejus ad Electum istum pars una ad illum altera imputationis vi pertineret, sed ex toto integroque beneficium obtinent universi, licet totum unius cujusque esse minimè dicatur; ita plane uti cum ad satisfaciendū pro diverforum hominum debitis ingentis pretii gemma insignis à fideiussore datur, non potest dici aut tota dari pro singulis, aut pars una ejus pro isto altera pro illo, sed hic tota pro omnibus, ut unusquisque partem suam in tota habeat

habeat, licet nec ipsam totam, nec partem hanc illamve habuerit.

7. Assertio ista Scholasticorum, *vel unicam Sanguinis Christi guttulam satis fuisse ad mille mundorum redemptionem* quamvis à nostris etiam Theologis aliquibus admittitur, videtur tamen Scripturæ autoritate non satis fulciri, justificationis doctrinæ tenebras potius offundere quam eandem illustrare, de Justitia Dei distributiva derogare, peccatorum meritum malum diminuerere ac Metaphoricæ ac Personaræ potius Redemptioni quam veræ & propriè dictæ favere.

8. Assertioni dictæ, affines videntur istiusmodi, *Christi Satisfactionem pro Electis Universalis præstitam nihilo majorem fuisse, quam fuisset eadem futura si pro Peccatore unico tantum satisfecisset. Valere prorsus quæ perpeffus est, ad mille mundorum Redemptionem, &c.*

C A P. XXIII.

De Justificationis Universalis Forma.

1. **H**Actenus de Christi Satisfactione & ejusdem partibus dictum est, in qua justificationis nostræ materia, sive justitia illa consistit, qua in Foro Divino absolutè justificari dicamur. Cujus & materiæ respectu justificatio illa unica tum est, tum esse dicitur.

2. Hujus justificationis *Forma* est satisfactionis sive justitiæ illius in gratiam ejus pro quo præstita est coram Deo. facta vel allegatio vel declaratio quævis, qualiscunque tandem ea fuerit.

3. Utunque materiæ respectu, justificatio de qua agitur simplex est & unica, formæ tamen respectu

pectu pro Diversitate & Fori Divini, & eorum etiam qui eam iuste poterunt allegare diversi quidem justificationis, sive actus, sive modi dici possunt.

4. Sunt autem hi vel primi, vel à primis orti.

5. Primus is est qui à Christo mediatore nostro præstatur; cum apud Patrem pro electorum unoquoque (contra universos salutis eorundem æternæ hostes) Advocati partes actu agit, sua nimirum merita apud Deum exhibendo indeque bona quævis Spiritualia illis impetrando, quæcunque ad Salutem eorundem consummandam conduxerint.

6. Actus orti sunt quibus vel hic in foro conscientiæ, vel immediatè post cuiusque ex hac vita decessum, vel ad ultimum etiam iudicii diem, nos, nobis etiam consciis, à peccati reatu immunes aut declarat aut declaraturus est.

7. Hinc etiam sicut ille qui vel iusticiam propriam pro sua vel alienam pro eiusdem justificatione allegat, vel seipsum vel alium illum ex operibus justificare dicitur; Ita quicumque in suis ad Deum orationibus vel in suis aut aliorum etiam tentationibus, ad conscientias vel proprias vel alienas pacandas, Christi satisfactionem istam allegaverint, seipsos iidem vel alios illos quorum partes agunt (absque ulla omnino Christo oblata injuria) justificare etiam quodam modo, non immerito dicuntur.

8. Verum cum vim omnem & efficaciam justificationis ejusmodi accipiat in supradictis illis Christi actibus; ideo Sacræ literæ passive solent de Hominis justificatione loqui, Deoque sive Christo soli attribuere. *Rom:3.20,28. Gal:2.16. Tit:3.7. Mat:12.37. Rom:8.33. & 3.30. I Cor:4.4.*

CAP. XXVI.

De Justificationis Effectis.

1. **C**um justificatio supradicta, apud Deum qui juste judicat, quique satisfactionem a filio suo præstitam pro Electis admittit, non possit non esse efficax; necessario inde sequitur hominis cum Deo reconciliatio. *Rom:3. 25. & 5. 10, 11.*

2. Hominis cum Deo reconciliatio ex vera justificatione orta, sine qua ira Divina in æternum necessario persistisset, est qua Deus propter Christi satisfactionem gratiosissimè admissam, cum peccatore in gratiam rediens, remittit eidem peccata universa ipsumque pro verè justo haber. *2 Cor:5. 18, 22.*

3. Hæc ipsa reconciliatio cum sit immediatus proximus & necessarius nostræ coram Deo justificationis Effectus, inde factum est, quod Theologi plerique eam iisdem planè quibus istam, terminis nec immerito definiunt.

4. Nisi omnia ei ad unum usque remittantur peccata, manet adhuc homo quivis sub maledictione Divina.

5. Etsi pretio ingenti a maledictione redimantur electi (a) tamen cum pretium ejusmodi a filio suo Deus Pater admiserit, idque in eorum gratiam quorum perditione sempiterna gloriam etiam sibi amplissimam acquirere potuisset, idcirco gratiosè illis peccata condonare verè dicatur (b) Præsertim cum nec ulla vel minima in iis merita inveniat, (c) non magis, quam in reprobis ipsis, quorum intuitu pro iisdem, dimissis istis satisfactionem ejusmodi admittere debeat. *a 1 Cor:6. 20. & 7. 23. b Ro: 3. 24. Eph: 2. 8.*

c Eph:

c *Eph:2. 4, 11. Rom:9. 11, 13. & 11. 5, 6.*

6. Quanquam illi ipsi quorum remittuntur peccata, dum in terris commorantur poenæ gradu aliquo constricti plerumque maneat (*a*) cui subiecti omnino non essent, nisi in peccatum lapsi fuissent; nihili tamen conditio eorum sit inde deterior. Cum beneficio ampliori illud compensetur; Immo sæpe fit quod quo maiora ad tempus istic perpetuantur eo ampliores manent eos benedictiones (*b*) Eoque etiam inde certiores evadunt (*c*) meliorem se post hanc vitam conditionem habituros, quam fuisset illa altera in qua mansissent, si non deliquissent. *a Act. 14. 21. 2 Tim:3. 12. Luc:9. 23. b Mat:5. 10, 13. Mar:10. 29, 30. c 2 Cor:4. 18. 2 Thes:1. 5.*

7. Neque vero Deus sic justificatis peccata duntaxat universa dimittit, sed eos ipsos etiam perinde æstimat, eodemque loco habet, ac si essent iidem ab omni in universum siue cõmissionis siue omissionis peccato prorsus immunes. *1 Ioh: 1. 9. Apoc: 1. 5.*

8. Idem est in conspectu Dei à peccato siue peccati reatu immunem esse & justum esse. Nec medius dari potest inter Hominem non Peccatorem, & justum non magis quam inter aerem nullo gradu tenebrosam & lucidum, inter animal nulla experte cæcum & videndi facultate Præditum, inter Hominem nullo omnino morbo laborantem & sanum.

9. Nullo itaque fundamento mihi videtur quod a nonnullo asseritur obedientiæ Christi passivæ vi nos a peccati reatu liberari, activæ verò merito justos constitui, ac si diversi hisce Effectus essent ex diversis causis emergentes.

10. Qui peccati commissi reatu omni in foro Divino absolvuntur, ii ab omni etiam maledictionis divinæ gradu liberantur, & ex consequenti
ad

ad vitam æternam jus aliquod habere vere dicuntur: utpote qua quicumque privantur, sub maledictionis parte aliqua maneat necesse est; aut itaque utraque Christi obedientia horum utrumque conjunctim præstat, aut alterutra ad neutrum eorum est necessaria.

11 Quamvis vitæ præsentis miseriæ calamitatesque atque adeo mors ipsa, quibus ii etiam qui dicto modo justificantur non minus quam cæteri omnes obnoxii sunt, ex suapte natura originisque ratione maledictionis divinæ peccati nomine inflictæ principia gradatim quidam existunt; cum tamen justificatis ea ex dispositione divina paternæ tantummodo sint castigationes ex dilectione divina promanantes; quin & adminicula eadem non contemnenda evadant, quarum ope in itinere ad vitam beatitudinemque æternam non mediocriter promoveant, hinc efficitur ut nomen naturamque eadem transmutant & benedictiones potius quam maledictiones eo nomine benificentur.

12 Quo major meliorque est nostra in Christo conditio, quam fuit prior illa nostra per peccatum amissa, & ampliora pro nobis præstat Christus quam quæ ad justificationem nostram pertineant; quanquam nisi justificatio præcessisset, ad conditionem eam nunquam pertingere possemus.

16 Reconciliationem Dei cum Electis actua-
lem sequitur in Adultis Vocatio Efficax. *Rom: 9.4,27.*

14 Vocatio efficax (a) est, Qua Deus in Christo cum peccatore qui electus fuerit pacatus, (b) mysterium Redemptionis sive satisfactionis ac justificationis per Christum præstare partæque eidem per Evangelium revelat, (c) Fidemque simul specialem donat, qua eandem sibi applicet (d) Unde etiam fit ut idem Spiritus vi atque virtute

virtute renatus (e) Penitentiam agat prius admissorum, novamque Deo deinceps obedientiam exhibet (f). *a Rom:8.28,29. b 5.1,10. c Ephes:1.9. d Ephe:1.12,13. & 2.8. Phil:1.29. e 1 Pet:1.3,23. Joan:1.18. 1 Cor.5.11. Tit:3.5. f Mar:1.15. Act:3.31. g Rom:6.4. & 7.4,6.*

15. Inde fides hæc & Iustificans & salvificans appellatur, per cuius actum etiam Deus nos justificare dicitur, quia scilicet nos in conspectu suo propter Christi satisfactionem justos censi in foro conscientiarum primum declarat.

16. Hinc etiam (a) fide ipsa, & (b) quidem sola justificari perhibemur. Quia nimirum ea fidei natura est, ut rejectis operibus sive satisfactionibus nostris ipsorum universis, hanc sibi Christi satisfactionem unicam applicet in eaque sola acquiescat. *a Rom.3.24,25,30. & 10.10. Gal:3.8,24. Ephe:2.8. b Rom:3.27,28. Gal:2.16. c Ro:3.25. & 4.24,25. & 5.1.*

17. Quinetiam (a) ad iustitiam imputari fides hæc dicitur, habita relatione ad ejus subjectam materiam scilicet Christi iustitiam & ejus applicandi vim, qua eam suam facit, à qua sejuncta nulla est. *a Roman:4.3,5,6,9,11,22,23,24. Gal:3.6. Jacob:2.22. Gen:5.6.*

18. Eodem ergo recidit sive fide justificari, sive propter satisfactionem, vel Iustitiam Christi iusti perhibemur.

19. Actus hic fidei, quo in Christo Christique meritis Salutem ad sempiternam consequendam fiduciam ponimus (a) cum à Deo ipso gratuito etiam idem donetur, Nosque Deo ipsi gratuiti ratione ista eo æternis devinciatur, Nihil igitur quicquam à Deo valet promereri, nedum ut pro peccatis, ulla ex parte satisfacere possit. Etsi ergo in fœdere gratiæ, Fides ista quæ iustitiæ inhaerentis sive ejus quæ est ex operibus est vice nobis.

nobis insit atque inhaereat, conditionis nomine exigatur: utpote sine qua salutis spes esse nulla queat, materia tamen justificationis nostrae nulla ex parte dici potest. *a Eph: 2.8. Phil: 1.19. Tit: 1.1.*

20. Quum in fide ea quæ vera est, justificante, aut sit aut esse saltem debeat fiducia certa que persuasio immunes esse nos prorsus a maledictione divina jusque esse nobis ad vitam beatitudinemque æternam, id quod contingere non poterit, nisi pari itidem fiduciæ certitudine persuasum sit, Peccatorum nostrorum omnium, tam præteritorum quam futurorum etiam quæ per infirmitatem nobis obrepserint reatum esse sublatum; neque possit absque fiducia istiusmodi solidum ullum ex fide solatium exurgere; quumque etiam peccati gratuito nobis ex Christi merito semel demissi reatus denuo redire nequeat; consequitur hinc necessario, eos omnes qui semel justificati sunt, justificationemque illam suam fide non ficta apprehenderint, in fide sua illa atque Justificatione in perpetuum parmansuros nec ab eadem unquam penitus posse excidere.

21. Bona opera quæ ex nova illa fiunt obedientia cum ex fide profluant (*a*) ejusdemque veritatem testentur, dum eam a fide ficta inanimique distinguunt (*b*), justificare quodam modo etiam ipsa dicuntur, (*c*) Non quod efficaciam aut meriti cujusquam existant ad satisfaciendum pro peccatis, sed quod fidem eam, ipsamque consequenter justificationem nostram arguendo ac comprobando utramque illam ista ratione justificent. *a Gal: 5.6. 1 Tim: 1. 5. Tit: 3. 8. b Jac: 2. 14, 17, 18, 20, 26. c Jac: 2. 21, 24, 25.*

21. Nova hæc nostra, obedientia qua quantum nobis est legi Divinæ deinceps conformes

JUSTIFICATIONE.

nos gerimus; cum a Deo ipso requiratur, & a nobis ipsis præstetur pro gradu suo & mensura etiam justitia nostra dicitur, qua & formaliter, inhærenter habitualiter sive ex operibus justis (pro ipsius modulo, coram Deo, etiam verè dicamur, utpote cujus ratione pro justis ex parte à Deo ipso censeamur (a) cujusque intuitu, etiam foro Divino aliquo modo justificari (si id opus esset) possimus. Quæ tamen cum non a nobis ipsis originaliter existat. Sed (b) Christi cui per fidem insiti sumus, per efficacem Spiritus sui operationem procedat ac profluat, etiam hæc Christi justitia dici potest meritoque ipsius tribuenda est (c) cujus utpote tota illi gloria debeat. *a Luc: 1.6. Esai:38.3. 1 Thessal: 5.23. b Ephes:2.10. & 3.17. & 5. & 4.15,16. c 1 Cor:1:29,32.*

22. Et si Christi justitia obedientia ista dicatur, cum tamen nostra etiam opera fiat, nobisque ipsis inhæreat, non potest illius Christi justitia pars ulla dici, quæ ad justitiam nobis imputatur, qua pro peccatis satisfactum est nostris, sive ex qua peccatores justificati sumus. Sed ab eadem necessario est distinguenda. *Eph:2. 8,9,10.*

23. Et si justitiæ illius ex qua justificamur, sive cujus merito peccata nobis dimittuntur, obedientia illa pars nulla sit, est tamen, non minus quam ipsa (ex quâ oritur) fides, ad salutem æternam nobis necessaria, utpote sine qua justitiam Christi imputatam prodesse nobis posse spes nulla existat. *Rom:6.2,3.22. Heb:12.14.*

24. Neque hinc sequitur vel justificationem nostram, vel justitiæ Christi imputationem, vel ex fide, vel ex nova illa fidei obedientia pendere, cum sit utraque ista illius effectus necessarius, pro quibus enim Christus satisfecit, eosdem justificavit, quos justificavit, (adulti sint modo) suo tempore, fide eaq; viva donavit, donabitve ex qua

necessario illi (spontanei tamen) novam Deo obedientiam etsi non plenam & perfectam sincero tamen animo sint præstituri.

24. Cuiuslibet itaque verè Christiani cum actu Deus in gratiam rediit in statu gratiæ jam constituti, duplex est iustitia, non libero ipsi arbitrio, seu naturæ viribus acquisita, sed à Deo eidem per Christum donata, & ad eiusdem salutem utraque necessaria; Imputata una, inhærens altera. Imputata quæ à Christo est pro eodem præstita ad satisfaciendum pro peccatis universis per totam vitam ab eodem commissis. Inhærens qua divina per Christum gratia adjuvatus, à peccatis deinceps committendis magis magisque cessare occipit, legemque divinam ad amissim observare studiosissimè conatur, utpote à qua Custodienda non fuerit per iustitiam illam Christi imputatam liberatus, sed ad eam ipsam potius amplius arctiusque adstrictus.

27. Per iustitiam ergo Christi nobis imputatam non possumus dici, absolutè sive omni modo iusti, ac si propter eam eo loco nos Deus haberet, ac si omnia ex lege sua à nobis requisita præstitissemus; tum enim post admissam & acceptam illam Christi iustitiam, nullam à nobis Deus obedientiam Legi suæ ex parte nostra præstandam exigere posset. Sed per iustitiam Christi nobis imputatam eatenus nos iustos factos æstimat Deus quatenus Legis Divinæ transgressores exstiterimus; ut in tantum ex illa Christi iustitia iusti facti dicamur, in quantum ex inobedientia nostra iniusti constituti simus. Neque enim pro eis omnibus satisfecit Christus, quæ ex lege facere tenebamur (huc enim qui Legem dissolveret in mundum venisset) sed pro eis tantum quæ vel contra Legem feceramus, vel cum facere deberemus, non feceramus.

Cap. 25.

De Justificatione particulari.

1. **A**Tq; hætenus de justificatione Hominis in foro Divino universali ubi in genere quæritur, utrum homo sit ab omni peccati reatu immunis nec ne. Sequitur alia etiam in foro Divino Hominis justificandi ratio quæ particularis dici potest.

2. Justificatio particularis est qua quæritur an homo peccato certo alicui particulari obstrictus, & an ad certum aliquem modum gradumve justus existat, justitiæque five innocentia eidem illiusmodi eatenus adseritur.

3 Cui peccati particularis alicujus reatus intentatur, is peccatum illud vel commisit vel non commisit.

4. Si commiserit nulla alia ratione coram Deo verè justificari potest, nisi superiorem illam Christi Satisfactionem in genere pro se præstitam allegando.

5. Si non comiserit, tum innocentia five justitia ipsius propria in justificationem ipsius allegari poterit; quod est ex propriis operibus, five ex formali & inhærenti sibi justitia eatenus justificari.

6. Hoc modo non electi soli, sed & reprobi ipsi coram Deo Justificari possunt.

7 Neutri vero eorum absolute hoc modo justificari possunt, cum hæc ab isto vel illo Peccato Particulari utriusque ipsorum immunitas non a propria nativa bonitate ipsorum profluat, sed à gratia Divina quadam proveniat.

8. Hoc modo justificari, non est penitus a peccati reatu, sed ab hujus vel illius peccati imputatione injusta liberari. Verum de isto justificationis modo, nulla inter Theologos est discrepantia. Sufficiatque distinctionis gratia eam breviter proposuisse, cum nihil opus sit ulla quæ circa eam occurrunt minutias consuetari.

CAP. 26.

*De Justificatione Hominis in
Foro Humano.*

1. **R** Estat ad plenam de justificationis doctrina intelligentiam Hominis in Foro Humano justificatio. Quæ etiam esse potest Universalis & absoluta, vel alia.

2. In Foro humano justificari possunt omnium hominum iniquissimi, sicut & accusari & damnari possunt justissimi quique; immo qui coram Deo plenissime justificatur & absolvitur, in Foro tamen humano præ iniquitate actoris sive judicis condemnari potest, absolvi vero plene potest & insuper numerari, qui apertissime justissimeque & accusatur, & damnatur.

3. Universaliter & absolute in Foro Humano justificari & absolvi meretur qui nullius peccati reus peragi potest, quam cujus omnes in universum sunt rei, in omni siquidem foro humano, ab omni tum culpæ tum pœnæ merito reus quivis sufficienter vindicatur, si non magis peccato probatur obstrictus, quam vel ipsius accusationes judicesve existant, aut quam hi sunt, qui inter homines optimi censentur.

4. Potest quis etiam in hoc vitæ hujus statu ita vitam suam instituere, moresque componere

ut in Foro humano ex operibus suis justificari mereatur.

5. Possunt contra, qui coram Deo justificantur, ita in homines delinquere ut in Foro humano justificari nullo modo debeant.

7. Satisfactio summa & rigidissima quæ a Deo propter injuriam aliquam illatam exigì potest, mors est, corporea, exitium verò æternum ob Injuriam ullam ab aliquo illatam ex odio eidem optare eundemve diris imprecationibus devovere & quantum in se est ad inferos damnare, plus quam belluinum est.

9. Apud hominem ipsum etiam Deus ipse justificare & potest & solet, idque ex operibus sive inhærente eidem justitia.

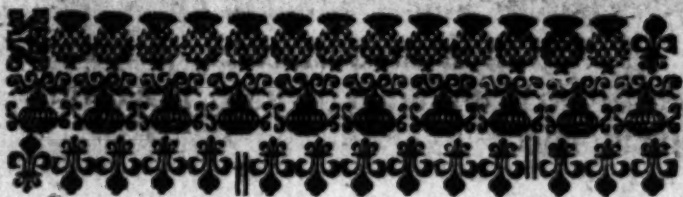
10. Hinc sanctorum suorum Deus in terris degentium justitiam multis modis contra impiorum calumnias & detractationes palā solet facere, amplissimè vero hoc effectum dabit in ultimo illo judicii Die quo coram toto mundo, non solum notam faciet eam quam in Christo habent justitiam, sed innocentiam etiam sinceritatem, & integritatem eorum, per impiorum calumnias & opprobria toties traductas ad æternam horum confusionem & illorum gloriam in lucem producet.

F I N I S.

D

Hujus Dissertationis summula.

I. **O**Mnes homines Legem divinam transgressos esse.

2. Legis transgressionem vel minimam ex justo Dei judicio maledictionem divinam promereri.

3. Neminem ab eo liberari posse, nisi qui vere in Foro Divino justificatur.

4. In foro Divino justificari non posse legis transgressorem, sine plena justitiæ Divinæ satisfactione.

5. Nullum legis transgressorem pro peccato levissimo vel per se vel aliam meram creaturam quamlibet justitiæ Divinæ satisfacere posse.

6. Cum creatura nulla posset Christum æternum Dei filium, pro Electorum

transgressionibus satisfactionem à se præstandam suscepisse.

7. Christum ut satisfaceret, Naturam humanam in unitatem personæ suæ divinæ assumpsisse.

8. Factum hoc modo Hominem satisfecisse, legem implendo & mortem Crucis subeundo.

9. Satisfactionem istam ad Christi intercessionem admisisse Deum Patrem, eandemque Electis per fidem applicare & obsignare Spiritum Sanctum.

10. Fidem qua hanc spiritus obsignat & applicat obedientiam novam producere.

Itaque.

1. **D**eus Pater justificat admittendo & imputando.

2. Deus filius satisfaciendo & advocatum agendo.

3. S. S. revelando & obfignando.
4. Fides apprehendendo & applicando.
5. Bona opera manifestando & declarando.

D 3

INDEX CAPITUM.

Cap. 1.

DE vocis Significatione aliisque neces-
sario præcognoscendis. 9.

Cap. 2.

De Justificatione ipsa in genere. 14

Cap. 3.

De Justificationis Gradibus. 18.

Cap. 4.

De justificatione illius qui in se inherenter
justus est. 22

Cap. 5.

De justificatione illius qui in se inherenter
non est justus. 23

Cap. 6.

De satisfactione in genere. 24

Cap. 7.

De satisfactione in Specie. 26

Cap. 8.

De Remissione Culpe. 29

Cap. 9.

De justificatione Hominis in foro Divino. 33

Cap. 10.

De justificatione Universalis. 34

D 4

Cap

INDEX.

Cap. 11.

Mortales omnes Legem divinam transgressos
proinde priore ratione Justificari non
posse. 36

Cap. 12.

Deum salva iustitia Legis sue transgressio-
nem, sive Peccatum absoluto remittere
non posse. 39

Cap. 13.

Nullum Hominem posse per se satisfacere
pro sua legis divine transgressione. 41

Cap. 14.

Nullam aliam Creaturam meram posse Sa-
tisfacere pro legis aliquo transgressore. 44

Cap. 15.

Christum pro Electis satisfacisse. 45

Cap. 16.

Christum ut pro eis satisfaceret Reatum
Peccati Electorum in se suscepisse. 46

Cap. 17.

Christum quo peccati Reatum susciperet
Hominem esse factum. 47

Cap. 18.

Christum ad satisfaciendum pro Electis Le-
gem moralem plenissime observasse. 49

Cap. 19.

Christum quo pro nobis satisfaceret alias
etiam Leges divinas observasse. 52

Cap. 20.

Christum quo pro nobis etiam satisfaceret
multas dum hic degeret miseras sustinu-
isse. 54

Cap.

INDEX.

Cap. 21.

*Christum etiam mortem Crucis aliqua non-
nulla tum ab hominibus indigna tum à
Deo Patre horrenda, Perpeſſum.* 56

Cap. 22.

*Christi ſatisfactionem eſſe veriſſimam &
pleniſſimam.* 60

Cap. 23.

De juſtificationis Universalis Forma. 62

Cap. 24.

De juſtificationis effectis. 64

Cap. 25.

De juſtificatione particulari. 71

Cap. 26.

De juſtificatione Hominis in Foro Humano.

72
